

SERDECZNIE WITAMY

Gmina Terespol

PLAN ROZWOJU LOKALNEGO DLA GMINY TERESPOL NA LATA 2004-2006

Plan Rozwoju Lokalnego dla Gminy Terespol na lata 2004 –2006 został opracowany w Urzędzie Gminy Terespol.

Na sesji w dniu 27 kwietnia 2004 Rada Gminy Terespol zobowiązała Wójta Gminy do opracowania Planu Rozwoju Lokalnego.

Zarządzeniem z dnia nr 10/04 z dnia 30.04.2004 r. Wójt Gminy Terespol na funkcję Pełnomocnika ds. Rozwoju Lokalnego wyznaczył **Józefa Pańkowskiego** oraz powołał **Zespół Zadaniowy ds. Rozwoju Lokalnego** w składzie:

- Daniluk Bogdan (przewodniczący zespołu)
- Aleksandruk Leszek (członek zespołu)
- Jarmoszuk Aniela (członek zespołu)
- Kamińska Grażyna (członek zespołu)
- Kamiński Henryk (członek zespołu)
- Mularuk Robert (członek zespołu)
- Tarasiuk Zenon (członek zespołu)

W dniu 07 lipca 2004 roku Rada Gminy Terespol na wniosek Wójta powołała **Komisję Specjalną ds. Rozwoju Lokalnego** w składzie:

1. Romaniuk Mieczysław - Przewodniczący
2. Litwińska Anna
3. Ostapczuk Halina
4. Turuła Czesław
5. Zięba Genowefa

2005-01-132005-01-13

1

Terespol, dnia 07 lipca 2004 r.

SPIS TREŚCI

	STRONA
Wprowadzenie	3
I. Obszar i czas realizacji Planu Rozwoju Lokalnego	4
II. Sytuacja społeczno – gospodarcza na terenie gminy Terespol	5
III. Zadania i problemy do rozwiązania	28
IV. Planowane projekty i zadania inwestycyjne w podokresie 2004 – 2006 i w latach następnych – Gmina Terespol	31
V. Powiązanie projektów z celami strategii rozwoju przestrzenno – społeczno - gospodarczego i z innymi działaniami realizowanymi na terenie gminy Terespol	36
VI. Powiązanie projektów z innymi działaniami realizowanymi na terenie powiatu, regiony, kraju	37
VII. Oczekiwane wskaźniki osiągnięć Planu Rozwoju Lokalnego dla Gminy Terespol	38
VIII. System wdrażania Planu Rozwoju Lokalnego gminy Terespol	39
IX. Sposoby monitorowania , oceny realizacji Planu Rozwoju Lokalnego oraz system komunikacji społecznej	40
X. Opis projektów inwestycyjnych na lata 2004 – 2013 - gmina Terespol (Załącznik Nr 1)	42

WPROWADZENIE

W „Narodowym Planie Rozwoju Polski w latach 2004-2006” nakreślono najważniejsze cele i priorytety Rozwoju gospodarczego w Polsce po wstąpieniu do Unii Europejskiej. Przekształcenia w rolnictwie oraz rozwój obszarów wiejskich uznano za jedną z osi rozwoju społeczno-gospodarczego Polski.

Cele strategiczne dla rolnictwa i obszarów wiejskich sformułowano następująco:

- rozwój obszarów wiejskich pod kątem zwiększenia ich atrakcyjności dla mieszkańców i przedsiębiorców
- poprawa efektywności ekonomicznej sektora rolnego przy zachowaniu stanu środowiska;
- wzrost konkurencyjności przetwórstwa poprzez poprawę jakości żywności oraz rynkowe ukierunkowanie produkcji.

W Polsce w latach 2004 -2015 realizowany będzie model wielofunkcyjnego rozwoju rolnictwa i wsi. Jego zasadniczym elementem jest promowanie rozwoju pozarolniczych funkcji wsi. Takie założenie jest zbieżne z zrealizowaną przez Wspólnotę polityką spójności społeczno-gospodarczej, której podstawowym celem jest wyrównywanie różnic pomiędzy poszczególnymi regionami UE.

W czerwcu 2004 Rada Ministrów przyjęła Sektorowy Program Operacyjny (SPO) "Restrukturyzacja i Modernizacja Sektora Żywnościowego oraz Rozwój Obszarów Wiejskich" wyznaczając cele programowe:

- Wsparcie wielofunkcyjnego rozwoju obszarów wiejskich
- Poprawa konkurencyjności oraz trwały i zrównoważony rozwój sektora rolnego
- Wsparcie dla przemysłu przetwórczego w celu poprawy jego pozycji konkurencyjnej.

Koncepcja zrównoważonego rozwoju obszarów wiejskich zakłada tworzenie warunków i stymulowanie podejmowania na tych terenach działalności gospodarczej (produkcyjnej i usługowej) oraz kształtowanie ich w sposób zapewniający zachowanie walorów środowiskowych i kulturowych. Poprawa warunków życia na terenach wiejskich dokonywać się będzie poprzez zapewnienie mieszkańcom i przedsiębiorcom dostępu do niezbędnych mediów i usług.

I. OBSZAR I CZAS REALIZACJI PLANU ROZWOJU LOKALNEGO.

Obszar realizacji Planu Rozwoju Lokalnego obejmuje swoim zasięgiem teren Gminy Terespol. Czas realizacji Planu Rozwoju Lokalnego zostaje uzależniony od okresów programowania. W związku z tym działania zaplanowane na lata 2004-06 realizowane będą obligatoryjnie, a działania zaplanowane na lata 2007 – 2013 fakultatywnie. Zadania inwestycyjne i projekty na lata 2004 – 2006 mające na celu poprawę struktury gospodarczej i społecznej w Gminie Terespol są ściśle powiązane z innymi działaniami i projektami realizowanymi na terenie gminy jak również realizowanymi na terenie powiatu i regionu. Projekty i zadania inwestycyjne wynikają z kierunków rozwoju gminy zawartych w Miejscowym Planie Ogólnym Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Terespol i Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Terespol z Elementami Strategii Rozwoju Gminy Terespol. Korelują z koncepcją zrównoważonego rozwoju określonej w Długookresowej Strategii Trwałego i Zrównoważonego Rozwoju - Polska 2025, pozostają w pełnej zgodności ze Strategią Rozwoju Województwa Lubelskiego i Planem Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Lubelskiego.

Plan Rozwoju Lokalnego dla Gminy Terespol został stworzony metodą indukcyjną na podstawie Strategii Rozwoju oraz na podstawie Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Terespol.

Projekty ujęte w Planie Rozwoju Lokalnego zostały podzielone na następujące kategorie w zależności od zakresu, jaki obejmują:

A . Infrastruktura techniczna

B. Infrastruktura turystyczna

C. Infrastruktura społeczna.

II. SYTUACJA SPOŁECZNO – GOSPODARCZA NA TERENIE GMINY TERESPOL.

2.1. Położenie geograficzne

Gmina Terespol położona jest w obrębie województwa lubelskiego, w jego północno-wschodniej części. Wchodzi w skład powiatu bialskiego, sąsiaduje z gminami Kodeń, Piszczac, Zalesie, Rokitno i miastem Terespol.

Siedzibą Urzędu Gminy jest miasto Terespol leżące na zachodnim brzegu granicznej rzeki Bug. Na wschodnim brzegu Bugu znajduje się 400.000 miasto Brześć (BY).

Przez tereny gminy Terespol przebiegają dwa bardzo ważne europejskie szlaki komunikacyjne łączące kraje UE z Białorusią i Rosją : międzynarodowa trasa E-30 Lizbona –Paryż – Berlin – Warszawa – Moskwa oraz linia kolejowa Paryż – Moskwa. Z północy na południe przebiega droga Nr 698 i 816 („Nadbużanka”) łącząca Siedlce z Zosinem przez Łosice, Janów Podlaski, Terespol, Włodawę, Dorohusk. Na terenie gminy Terespol, znajdują się dwa międzynarodowe drogowe przejścia graniczne:

- Koroszczyn - Kukuryki dla TIR
- Terespol dla samochodów osobowych i autobusów.

Niezwykle ważną rolę gospodarczą pełni międzynarodowe kolejowe przejście graniczne Terespol – Brześć w obszarze którego działa „Port Przeładunkowy PKP” Małaszewicze. W bezpośrednim sąsiedztwie portu zlokalizowany jest Wolny Obszar Celny Małaszewicze, a także Baza Paliw „Naftobazy”. Przy międzynarodowym drogowym przejściu drogowym w Koroszczynie znajduje się Terminal Samochodowy, dysponujący infrastrukturą techniczną, dostosowaną do wymogów unijnych.

2.2. Powierzchnia

Gmina Terespol zajmuje powierzchnię 141 km kw. (powierzchnia geodezyjna) i jest tym samym 10 pod względem wielkości gminą w powiecie bialskim. Na gminę Terespol terytorialnie składa się 25 sołectw (Bohukały, Kolonia Dobratycze, Kobylany, Kołpin – Ogrodniki, Koroszczyn, Krzyczew, Kukuryki, Kuzawka, Lebieziew, Lechuty Duże, Lechuty Małe, Łęgi, Łobaczew Duży, Łobaczew Mały, Małaszewicze, Małaszewicze Duże, Małaszewicze Małe, Michalków, Murawiec -Żuki, Neple, Podolanka, Polatycze, Samowicze, Starzynka, Zastawek,).

Spośród wszystkich sołectw wchodzących w skład Gminy Terespol największy udział w ogólnej powierzchni posiada sołectwo Kobylany oraz sołectwo Małaszewicze Duże. Zdecydowanie najmniejszy udział posiada sołectwo Starzynka, który wynosi około 1,1% ogólnej powierzchni gminy. Powierzchnia gruntów komunalnych gminy Terespol wg stanu na 31.12.2002r. wynosiła 717,3 hektara, w tym 320,0 h. stanowiących gminny zasób nieruchomości.

2.3. Struktura demograficzna

Ludność Gminy Terespol (wg stanu na 31.12.2003 r.) liczyła 7.377 mieszkańców (w tym 3.611 mężczyzn i 3.766 kobiet), co stanowiło 6,22% ogólnej liczby mieszkańców powiatu bialskiego. Wskaźnik gęstości zaludnienia (w oparciu o dane WUS z dnia 31.12.2003 r.) dla gminy Terespol (52,32 osoby na 1 km²) jest niższy od średniej wojewódzkiej (89 osób/1 km²). Prognoza Wojewódzkiego Urzędu Statystycznego w Lublinie zakłada, że w 2030 r. na terenie gminy zamieszkiwać będzie około 30.000 osób, w tym 20.000 osób związanych z nowymi miejscami pracy. Biorąc pod uwagę przewidywany dynamiczny wzrost liczby ludności w strategicznych planach rozwoju gminy należy wskazać i przygotować odpowiednie obszary osadnicze, tereny pod nowe inwestycje kreujące miejsca pracy, arterie komunikacyjne oraz tereny rekreacyjne.

Struktura ludności według podziału na podstawowe grupy wiekowe (w dniu 31.12.2003 r.) wskazuje na 25,2% udział ludności w wieku przedprodukcyjnym w ogólnej liczbie mieszkańców gminy. Udział ten jest wyższy do średniej wojewódzkiej, która wynosi 22,9%. Łącznie na terenie Gminy Terespol mieszka 1.858 osób w wieku przedprodukcyjnym.

Tabela 1. Charakterystyka ludności w gminie Terespol wg grup wiekowych – w l. 1995 – 2003

Rok	Ogólna liczba ludności	Osoby w wieku przedprodukcyjnym (udział w %)	Osoby w wieku produkcyjnym (udział w %)	Osoby w wieku poprodukcyjnym (udział w %)
1995	7.698	29,5	50,66	19,85
1996	7.644	27,59	52,90	19,50
1997	7604	26,56	53,56	19,87
1998	7.670	29,79	50,36	19,84
1999	7.561	27,84	53,03	19,12
2000	7.525	27,01	52,93	20,05
2001	7.471	26,26	54,31	19,42
2002	7.456	24,22	53,66	22,11
2003	7.377	25,18	52,40	22,40

Źródło: Rocznik Statystyczny Województwa Lubelskiego 2003 – WUS w Lublinie

W gminie Terespol udział ludności w wieku produkcyjnym wynoszący 52,4% jest niższy o 6% od średniej w powiecie bialskim i o 5% od średniej wojewódzkiej.

Tabela 2. Charakterystyka ludności wg grup wiekowych - stan w dniu 30.06.2003 r. Powiat bialski:

Ludność w wieku przed-produkcyjnym – 79.690 (25,45%)

Ludność w wieku produkcyjnym – 182.881 (58,41%)

Ludność w wieku poprodukcyjnym – 50.537 (16,14%)

Gmina Terespol

Ludność w wieku przed-produkcyjnym – 1.858 (25,2%)

Ludność w wieku produkcyjnym – 3.866 (52,4%)

Ludność w wieku poprodukcyjnym – 1.653 (22,4%)

Źródło: Rocznik Statystyczny Województwa Lubelskiego 2003 – US w Lublinie, GUS - DSS

Negatywnym zjawiskiem jest stosunkowo wysoki udział osób w wieku poprodukcyjnym w ogólnej liczbie mieszkańców (22,4%).. Wysoki udział osób w wieku produkcyjnym w gminach miejskich i miejsko-wiejskich wynika z ruchu migracyjnego odbywającego się z obszarów wiejskich do obszarów miejskich. Wynikiem takich procesów jest wzrastający udział osób w wieku poprodukcyjnym w ogólnej liczbie mieszkańców gmin wiejskich.

Na koniec 2003 r. w powiecie bialskim wskaźnik urodzeń żywych na 1000 ludności wyniósł 11,0 i był wyższy od wskaźnika wojewódzkiego (9,7). Wskaźnik zgonów na 1000 ludności wyniósł 10,0 (w województwie 9,2). W roku 2003 r. przyrost naturalny (różnica między liczbą urodzeń żywych i liczbą zgonów w danym okresie) był dodatni i wyniósł 65 osób. Powiat posiada dodatnią wartość przyrostu naturalnego przypadającego na 1000 mieszkańców (wskaźnik ten wynosi 1,0 osoby). Jest on wyższy od średniej wojewódzkiej (0,5 osoby). Należy zwrócić uwagę, iż w latach 1995-2003 zanotowano więcej urodzeń niż zgonów.

Gminę Terespol zaliczamy do gmin posiadających wysoką wartość przyrostu naturalnego przypadającego na 1000 mieszkańców (5,4 osoby wg stanu na 31.12.2003 r.). Równie ważnym wskaźnikiem ukazującym bieżące tendencje mieszkańców jest ilość zawieranych małżeństw. Ilość zawieranych małżeństw świadczy między innymi o skłonności mieszkańców do dalszego pobytu w miejscu dotychczasowego zamieszkiwania.

Tabela 3. Małżeństwa, urodzenia żywe, zgony.

Gmina Terespol (rok 2003)

Zawarte związki małżeńskie - 64

Urodzenia żywe - 86

Zgony – 90

Źródło: Rocznik Statystyczny Województwa Lubelskiego 2003 – US w Lublinie, UG Terespol

W roku 2003 w gminie Terespol zawarto 64 małżeństwa (8,6 na 1000 mieszkańców) i jest to wartość wyższa od średniej wojewódzkiej (0,23 na 1000 mieszkańców).

Jedną z przyczyn wysokiego poziomu zawieranych małżeństw oraz znacznej liczby urodzeń jest możliwość relatywnie łatwiejszego znalezienia pracy oraz zaspokojenia potrzeb mieszkaniowych.

Turystyka

Na walory turystyczne gminy Terespol składają się korzystne warunki przyrodnicze i klimatyczne. Wzdłuż wschodniej granicy gminy, która jest jednocześnie granicą Polski i Unii Europejskiej z Białorusią przepływa największa rzeka Południowego Podlasia – Bug. Drugą co do wielkości rzeką jest Krzna, lewy dopływ Bugu oraz trzecia mała rzeka Czapelka. Klimat jest charakterystyczny dla wschodnich regionów Polski, charakteryzuje się znacznie dłuższym okresem lata i zimy oraz krótkimi okresami przejściowymi. Temperatury charakterystyczne do terenów o klimacie zbliżonym do kontynentalnego. Ponad połowę powierzchni gminy zajmują: Nadbużański Obszar Chronionego Krajobrazu (3694 ha. – 26% pow. gminy) oraz Park Krajobrazowy „Podlaski Przełom Bugu” (3683 ha. – 26% pow. gminy), na terenie którego znajdują się rezerваты przyrody „Czapli Stóg” (pow. 4,82 ha) i „Szwajcaria Podlaska” (pow. 24 ha). Na terenie gminy znajdują się objęte ochroną konserwatorską liczne fortyfikacje wchodzące w skład zespołu Twierdzy Brześć. W miejscowościach Koroszczyn, Krzyczew, Neple znajdują się kilkuhektarowe parki pałacowo - ogrodowe i dworsko – parkowe oraz wiejskie o ciekawym i dobrze zachowanym drzewostanie.

W gminie Terespol znajdują się liczne zabytki o charakterze religijnym i militarnym. Na terenie gminy wyznaczono dwie ścieżki przyrodnicze („Szwajcaria Podlaska” i Bużny Most”) o łącznej długości ponad 15 km., szlak wodno – rowerowy oraz wybudowano stacje wodne przy Bugu, Krznie i w Kobylanach. W obszarze gminy bazę noclegową stanowią Motel „Pod Dębami” przy trasie E-30 w Kobylanach oferujący wysokiej klasy 46 miejsc noclegowych, sale konferencyjne oraz pełną infrastrukturę dla turystyki wypoczynkowej i biznesowej, 8 miejsc noclegowych w Zespole Szkół im. Wł. ST. Reymonta w Małaszewiczach, z których w 2003 roku skorzystało 50 osób w tym 8 osób zagranicznych.

Ponadto w Neplach funkcjonuje sezonowy Ośrodek Wczasowo - Kolonijny dysponujący 22 domkami - łącznie 100 miejsc noclegowych.. W budynkach Szkoły Podstawowej w Neplach funkcjonuje Szkolne Schronisko Młodzieżowe oferujące w sezonie letnim 25 miejsc noclegowych. W sołectwie Bohukały funkcjonuje „Dom Pielgrzyma” oferujący 60 miejsc noclegowych o średnim standardzie. Sezonową ofertę noclegową (pola namiotowe) wzbogacają dwie stacje wodne (Kobylany i Neple) i nieliczne gospodarstwa agroturystyczne.

Urozmaicony krajobraz doliny rzeki Bug, czyni gminę atrakcyjną dla turystyki. Godnymi obejrzenia są znajdujące się na terenie gminy Terespol zespoły dworskie pochodzące z XIX i początku XX wieku, drewniana cerkiew unicka z 1683r.,

2005-01-132005-01-13

neogotycka kaplica grobowa z 1829 r., prawosławna cerkiew murowana z 1745 r., cmentarz tatarski (mizar), fortyfikacje Przedmieścia Terespolskiego Twierdzy Brzeskiej, Kamienna Baba obok wieży widokowej oraz zabytki ludowego budownictwa wiejskiego.

Tabela 5. Wykaz obiektów dziedzictwa kulturowego znajdujących się na terenie Gminy Terespol

Miejscowość	Obiekt	Rejestr zabytków
Krzyszczew	Założenie dworsko – ogrodowe. Drewniana cerkiew z 1683r., murowany dwór z XIX w., cmentarz z 1920r. Kuchnia dworska z 1830r. Wiatrak „Koźlak” z 1921r. Kurhany z okresu wojen szwedzkich.	1-60/214
Nepie	Założenie pałacowo – ogrodowe. Park pałacowy z Białym Dworkiem. Pawilon mieszkalny „Biwak” z 1820r. Starodrzew. Obiekt kultowy Kamienna Baba. Dawna cerkiew unicka. Kaplica z 1829r.	A-55/163 A/29
Koroszczyn	Założenie pałacowo – ogrodowe. Murowany dwór z 1860r., oficyna dworska oraz starodrzew. Cmentarz prawosławny	A-133
Kobylany	Cerkiew z 1890r. Ikonostat. Cmentarz prawosławny	A-283 A-253
Nepie	Kościół rzymsko - katolicki z 1769r. Historyczne nagrobki. Neogotycka kaplica grobowa Mierzejewskich z 1829r. Skarbczyk dworski z 1820r.	A/29
Zastawek	Cmentarz muzułmański (mizar) z 1704r.	A/180
Bohukały i Łęgi	Wiekowe tradycyjne drewniane chałupy wiejskie	
Dobratycze, Kobylany, Murawiec-Żuki, Lebiedziew, Małaszewicze Małe, Łobaczew Mały, Kołpin - Ogrodniki	Historyczne obiekty zespołu Fortów Twierdzy Brzeskiej (łącznie 31 obiektów)	A-199;A-197 A-203;A-403;A-207; A-196 A-198 A-200;A-206;A-210; A-208 A-202 A-205 A-209
Kuzawka	Cmentarz żołnierzy polskich z 1920 roku	A-249

Zbyt powolny rozwój turystyki związany jest ze złym stanem zabytków oraz z niewystarczającą bazą noclegową i gastronomiczną.

Tabela 5. Turystyczne obiekty noclegowe zbiorowego zakwaterowania i wyżywienia.

Ilość miejsc noclegowych – 54 stałych i 100 sezonowych

Korzystający z noclegów (w ciągu roku) – ok.1.500

Ilość punktów gastronomicznych – 6 (w tym dwa całodobowe)

Źródło: Rocznik Statystyczny Województwa Lubelskiego 2003 — US w Lublinie, UG Terespol

Zadaniem ogromnej wagi jest konieczność stworzenia warunków do wykorzystania możliwości wynikających z bezpośredniego sąsiedztwa przejść granicznych i związanego z tym ruchu międzynarodowego. Stworzenie dogodnych warunków dla turystyki przejazdowej i biznesowej powinno przyczynić się do powstania nowych miejsc pracy w sektorze usług. Potencjał obrazują liczby turystów przekraczających w ciągu roku drogowe przejścia graniczne w Koroszczynie i Terespolu:

Koroszczyń (przejście drogowe) – 376.200 osób i 359.566 samochodów ciężarowych

Terespol (przejście drogowe) – 2.379.446 osób i 31.454 autokary

Dane Izby Celnej w Białej Podlaskiej – stan na 31-12-2003r.

Celowo pominięto dane dotyczące kolejowego ruchu osobowego, gdyż nie stanowi on znaczącej bazy do zagospodarowania w ramach oferty turystycznej gminy Terespol.

Bariery i problemy:

- słabo rozwinięta infrastruktura turystyczna (hotele i miejsca noclegowe)
- brak strategii promocji
- niski standard oferowanych usług
- pogłębiająca się pauperyzacja niektórych sołectw przy niskiej aktywności społeczności lokalnej
- słaba znajomość języków obcych
- znaczna ilość obiektów dziedzictwa wymagających restauracji

Mocne strony:

- atrakcyjne położenie na skrzyżowaniu międzynarodowych szlaków komunikacyjnych przy wschodniej granicy UE
- uzbrojone tereny
- liczne obiekty historyczne, parki krajobrazowe, rezerваты przyrody
- ekologicznie czyste tereny
- nieuregulowana rzeka Bug

Zadania mające na celu podniesienie atrakcyjności turystycznej gminy Terespol:

- opracowanie strategii promocji i promowanie walorów przyrodniczych i krajobrazowych gminy
- wyznaczenie nowych szlaków turystycznych

- wyznaczenie miejsc stałego wypoczynku, w tym dla turystyki przejazdowej i biznesowej
- wyznaczenie terenów pod budowę obiektów turystycznych
- restauracja istniejących obiektów turystycznych
- rozwój agroturystyki

2.5. Zagospodarowanie przestrzenne

2.5.1. Struktura ogólna:

Gmina Terespol położona jest na skrzyżowaniu dwóch pasm funkcjonalnych o szczególnej sile: pasma N-S doliny Bugu o dużych walorach przyrodniczych i turystyczno-rekreacyjnych oraz pasma W-Z wykształconego na bazie infrastruktury komunikacyjnej rangi transeuropejskiej – a obejmującego wiązkę trans szlaku kolejowego i drogowego Berlin – Warszawa – Moskwa (E-20; E-30; A-2; TGV), zawierającego wielki potencjał inwestycyjny.

Z przecięcia tych dwóch pasm na terenie gminy powstają trzy ważne sektory:

Sektor centralny „A” – obszar inwestycji przygranicznych,

Sektor północny „B” – w większości rejon Parku Krajobrazowego Podlaski Przełom Bugu,

Sektor południowy „C” – w większości rejon Nadbużańskiego Obszaru Chronionego Krajobrazu.

Sektory „B” i „C” mają mieć – z racji na swoje walory przyrodnicze – funkcję turystyczną oraz rolno – leśną, natomiast Sektor „A” posiada jednoznacznie określoną funkcję przygranicznej urbanizacji o dużej intensywności.

Sektor „A” ma również za zadanie połączyć ze sobą dwa pozostałe sektory w jedną funkcjonalną całość. Te połączenia to: ciągi ekologiczne (pasa nadbużańskiego i rzeki Czapelki), trasa komunikacyjna (nadbużańska) stanowiąca oś komunikacyjną N-S gminy Terespol, związki wynikające z infrastruktury technicznej oraz współzależności gospodarczo – społeczne, funkcjonalne i administracyjne.

Wyznaczenie Sektora „A” wynika z wytycznych studium województwa lubelskiego, ale przede wszystkim z prac Rządowego Centrum Studiów Strategicznych, dotyczących struktury przestrzennej kraju. Ma to być potencjalne „pasma przyspieszonego rozwoju”.

2.5.2. Uwarunkowania ochrony środowiska naturalnego

Północna część Gminy Terespol położona jest w obrębie Parku Krajobrazowego „Podlaski Przełom Bugu”. Południowa część gminy wchodzi w skład Nadbużańskiego Obszaru Chronionego Krajobrazu. Występują tu liczne zabytki kultury, architektury, przyrody i krajobrazu. Na terenie gminy znajdują się dwa większe wzniesienia nieprzekraczające 165 m n.p.m. Główną rzeką przepływającą przez teren gminy jest Bug.

Prawnie wydzielone rezerваты, strefy krajobrazu chronionego i pomniki przyrody mają na celu zachowanie naturalnej roślinności występującej na terenie gminy. Obszar chronionego krajobrazu jest kompleksem terenów o różnych typach ekosystemów, a podstawowym założeniem systemu obszarów chronionych jest zachowanie równowagi ekologicznej. Obszar rezerwatów i krajobrazu chronionego zajmuje powierzchnię 3.694 ha, co stanowi 26% powierzchni gminy. W latach 1999 – 2002 w ramach programu redukcji emisji CO₂, ochrony stanu atmosfery i oszczędności energii zrealizowano pięć zadań polegających na modernizacji systemu ogrzewania i termomodernizacji budynków. W rezultacie uzyskano w zmodernizowanych obiektach ograniczenie emisji CO₂ o średnio 89% oraz oszczędność zużycia energii o 33%.

Bariery i problemy:

- brak wykształconych postaw ekologicznych
- ograniczone środki na współfinansowanie inwestycji proekologicznych

Zadania zmierzające do poprawy sytuacji ekologicznej w gminie Terespol :

- kontynuacja programu modernizacji systemów ogrzewania oraz termomodernizacji budynków jednorodzinnych
- tworzenie zachęt sprzyjających rozwojowi rolnictwa ekologicznego
- zalesianie przestrzeni rolniczo nieprzydatnych
- organizowanie terenów zieleni urządzonej
- rozbudowa ekologicznych systemów grzewczych
- budowa zbiorników małej retencji
- wdrożenie programów „Czysty Bug” oraz „Czysta Krzna”
- budowa zbiornika wodnego na rzece Czapelka o powierzchni kilkudziesięciu ha wraz z parkiem rekreacyjnym
- utworzenie rezerwatów „Ujście Krzny” w widłach rzeki Krzny i Bugu
- utworzenie rezerwatów „Bużny Most” obejmującego tereny zalewowe Bugu z zespołem łąk
- utworzenie rezerwatów leśnych „Budryki”
- utworzenie rezerwatów leśnych „Bór Bagienny”
- utworzenie 10 użytków ekologicznych o łącznej powierzchni ponad 22 ha.

2.5.2. Infrastruktura techniczna

2.5.3.1. Komunikacja

Podstawą dla prawidłowego funkcjonowania transportu jest odpowiednia sieć dróg. Obsługę komunikacyjną gminy Terespol zapewnia system dróg o znaczeniu międzynarodowym, krajowym, regionalnym, powiatowym i lokalnym. Na terenie Gminy Terespol krzyżują się transeuropejskie trasy ruchu tranzytowego. Z zachodu na wschód przebiega droga międzynarodowa E-30 oraz z północy na południe droga wojewódzka (tzw. „Nadbużanka”) łącząca Siedlce z Zosinem przez Łosice, Janów Podlaski, Terespol, Włodawę, Dorohusk. Na terenie gminy znajdują się dwa międzynarodowe drogowe przejścia graniczne, Koroszczyn-Kukuryki oraz Terespol.

2005-01-132005-01-13

Ważną rolę gospodarczą o znaczeniu międzynarodowym odgrywa „Port Przeładunkowy PKP” oraz kolejowe przejście graniczne Terespol- Brześć, w obrębie którego w najbliższym czasie powstanie Centrum Logistyki. W roku 2003 zakończono budowę drogi gminnej Nr 023 w Małaszewiczach współfinansowanej ze środków UE (Program SAPARD - Nr Umowy 2089/734-030068/02) oraz budowę drogi dla ruchu towarowego na terenie Wolnego Obszaru Celnego Małaszewicze (współfinansowanie ze środków UE – Phare ESC 2000 -Projekt Nr PL.0008.03.06/39).

Łączna długość na terenie gminy wynosi: krajowych 18,635 km., wojewódzkich 21,088 km, powiatowych 35,905 km, gminnych 95,0 km.

Z łącznej długości dróg gminnych (95 km) nawierzchnię twardą posiada 32,0 km. Na terenie gminy znajduje się łącznie 130,9 km dróg gminnych i powiatowych.

Bariery i problemy:

- niewystarczająco dobry stan dróg w stosunku do rosnącego ruchu samochodowego
- brak wystarczających środków inwestycyjnych.

Zadania polegające na poprawie sytuacji w Gminie Terespol :

- budowa nowych dróg gminnych
- remont z poszerzeniem dróg wojewódzkich i powiatowych
- remont z poszerzeniem i przebudową urządzeń w ciągach dróg gminnych
- utwardzenie dróg gruntowych gminnych
- rozbudowa sieci ulic osiedlowych
- wyznaczenie tras turystycznych (ścieżki rowerowe itp.).

2.5.3.2.Linie kolejowe i inne środki transportu

Przez teren gminy przebiega linia kolejowa E 20 łącząca Berlin z Moskwą. Rozpoczęto modernizację szlaku kolejowego E20 na odcinku Siedlce – Terespol wraz z budową nowego dworca międzynarodowego w Terespolu. Istotnym elementem komunikacji zbiorowej w gminie są połączenia autobusowe, które obsługiwane są przez PPKS w Białej Podlaskiej oraz prywatnych przewoźników.

2.5.3.3. Elektroenergetyka, ciepłownictwo i telekomunikacja

Elektroenergetyka:

Sieć energetyczna na terenie gminy Terespol jest dobrze rozwinięta i stanowi jednolity system krajowy. Korzystne położenie województwa lubelskiego w stosunku do głównych korytarzy sieci energetycznych wysokich napięć oraz możliwość korzystania z energii elektrowni białoruskich stwarza niezwykle korzystną sytuację dla inwestorów poszukujących dostępu do tanich źródeł energii oraz umożliwia dalszą rozbudowę systemu. Tym samym stwarza szansę na pełne pokrycie zapotrzebowania na energię elektryczną przez przemysł i gospodarkę komunalną wpływając na bezpieczeństwo energetyczne obszaru gminy Terespol.

W oparciu o stacje elektroenergetyczne zasilane z Krajowego Systemu Elektroenergetycznego, na obszarze gminy pracuje sieć wysokiego napięcia WN - 110 kV, sieć średniego napięcia SN-15kV oraz sieć niskiego napięcia. Łączna długość sieci średniego napięcia na terenie gminy wynosi 101,287 km., a długość linii niskiego napięcia 148,29 km. Rozmieszczenie linii energetycznych jest generalnie równomierne, co gwarantuje łatwy dostęp zarówno dla odbiorców indywidualnych jak i przemysłowych.

W celu zabezpieczenia pewności zasilania, stacje transportowe 110kV/15kV zasilane są co najmniej dwukierunkowo liniami wysokiego napięcia. Obszar Gminy Terespol obsługiwany jest przez Zakład Energetyczny w Lublinie.

Od roku 1992 władze gminy prowadzą kompleksową modernizację oświetlenia dróg i ulic. Zastosowano energooszczędne lampy sodowe, zwiększono ilość punktów oświetlenia, wprowadzono dwutaryfowe liczniki energii. W rezultacie uzyskano znaczne oszczędności z tytułu opłat za energię elektryczną, podniesiono poziom bezpieczeństwa.

Ciepłownictwo:

Na terenie Gminy Terespol według stanu w dniu 31.12.2003 r. nie występowała gminna sieć ciepłownicza. Wyjątek stanowią osiedla mieszkaniowe w Małaszewiczach i Koroszczynie. Ogrzewanie wiejskich gospodarstw domowych odbywa się w oparciu o indywidualne piece zasilane węglem lub drewnem, olejem opałowym, gazem propan-butan. Zakłady produkcyjne, obiekty szkolne i użyteczności publicznej korzystają ze źródeł ciepłych zasilanych olejem opałowym i odnawialną energią cieplną.

Planowana jest budowa nitki gazociągu wysokiego ciśnienia z Brześcia (BY) do gminy Terespol (Stacja Redukcyjno Pomiarowa w Koroszczynie), co pozwoli na zasilanie tanim gazem zarówno gospodarstw domowych jak również Wolnego Obszaru Celnego, Portu Przeładunkowego w Małaszewiczach, Terminalu Samochodowego w Koroszczynie, innych zakładów oraz obiektów użyteczności publicznej oraz terenów przeznaczonych pod nowe inwestycje kreujące miejsca pracy. Zgodnie z przyjętym programem gazociągi średniego ciśnienia będą wykonane i sfinansowane przez dostawcę gazu, przyłącza będą finansowane przez mieszkańców i z budżetu gminy Terespol.

Telekomunikacja:

W latach 1992 -93 przeprowadzono kompleksową telefonizację gminy. W roku 2001 liczba abonentów TP SA wynosiła 1.821, w tym 1.658 odbiorców indywidualnych i 163 instytucjonalnych. Na terenie gminy Terespol pracuje siedem nowoczesnych cyfrowych central telefonicznych. Linia światłowodowa przechodząca przez gminę zapewnia dostęp do szerokopasmowej komunikacji elektronicznej. Dodatkowe możliwości stwarza szeroka oferta operatorów telefonii komórkowej Idea, Era-GSM, Plus GSM.

Na terenie gminy zlokalizowany jest jeden Urząd Pocztowy w Małaszewiczach i trzy Agencje Pocztowe w Koroszczynie, Neplach i Bohukałach.

2005-01-13 2005-01-13

Zadania polegające na poprawie sytuacji energetycznej w Gminie Terespol :

- modernizacja starych linii energetycznych
- budowa nowych linii energetycznych umożliwiających zakup taniej energii z Białorusi
- wymiana i rozbudowa oświetlenia ulic
- budowa nitki gazociągu z Brześcia do gminy Terespol
- budowa stacji redukcji gazu w Koroszczynie
- gazyfikacja gminy

2.5.3.4. Sieć wodno – ściekowa

W roku 1992 Rada Gminy Terespol rozpoczęła realizację „Programu Kompleksowego Wodociągowania Gminy”. Gmina zaopatrywana jest w wodę z ujęcia wody jurajskiej w Koroszczynie. Na terenie ujęcia znajdują się dwie studnie głębinowe czerpiące wodę z głębokości 340 m. Wydajność źródła 2.400 m³ na dobę (maksymalna 3.000 m³ na dobę). Ujęcie wody jest w pełni zautomatyzowane i monitorowane. Jakość wody w pełni odpowiada normom UE. Ponadto w gminie funkcjonują cztery zakładowe ujęcia wody.

Na terenie Gminy Terespol (w dniu 31.12.2003) rozdzielcza sieć wodociągowa liczyła 117,1 km przy jednoczesnym funkcjonowaniu 1.508 przyłączy wodociągowych o łącznej długości 47,4 km. W 2003 roku wodociąg zaopatrywała w wodę 2061 gospodarstw domowych z terenu gminy Terespol oraz 303 gospodarstwa z gmin sąsiednich. Zużycie wody z wodociągów u wszystkich odbiorców wyniosło ponad 1.500 m³ na dobę. System gospodarki wodno ściekowej w gminie Terespol jest jednym z najbardziej rozbudowanych w skali całej Polski.

Na terenie Gminy Terespol 96,5% mieszkańców korzysta z sieci wodociągowej. Wskaźnik ten kształtuje się na wysokim poziomie w stosunku do innych gmin w powiecie i województwie lubelskim (średnia dla województwa lubelskiego 89,9%). Do działających na terenie gminy zakładów zużywających wodę zaliczono 3 przedsiębiorstwa. Na potrzeby przemysłu zużyły one w 2003r. około 340 dam³, pobór wody odbywał się z wód podziemnych (400 dam³).

Kanalizacja sanitarna (grawitacyjna i ciśnieniowa) w gminie liczy 43,8 km, odprowadza ścieki z 645 budynków. Liczba gospodarstw domowych korzystających z sieci zbiorczej kanalizacji sanitarnej wynosi 1.198, co stanowi 56,1% ogółu gospodarstw gminy. Do powyższego należy dodać 457 przydomowych biologicznych oczyszczalni ścieków, co daje wskaźnik 77,5%.

Oczyszczalnie ścieków na terenie gminy Terespol w 2003 r.

- centralna biologiczno mechaniczna oczyszczalnia ścieków w Koroszczynie o wydajności 7 m³/h (59 % wolnych mocy przerobowych)
- mechaniczno-biologiczna w Małaszewiczach o wydajności 16 m³/h (62% wolnych mocy przerobowych)
- zakładowa oczyszczalnia ścieków technologicznych „Dolina Łąk” o wydajności 28 m³/h (36% wolnych mocy przerobowych)

2005-01-132005-01-13

15

- oczyszczalnia Zakładów Magazynowania Paliw Nr 22 „Naftobaza” o wydajności 4,3 m³/h (51% wolnych mocy przerobowych)
- 457 biologicznych przyzagrodowych oczyszczalni ścieków

Źródło: Rocznik Statystyczny Województwa Lubelskiego 2003 - US w Lublinie, UG Terespol

Na obszarze Gminy Terespol w dniu 31.12.2003 r. znajdowały się 4 oczyszczalnie ścieków w tym 1 komunalna (biologiczna) oraz 3 zakładowe.

Siecią kanalizacyjną na terenie Gminy Terespol w 2003 r. odprowadzono do oczyszczalni Koroszczyn łącznie 68.880 dam³ ścieków komunalnych. Oczyszczonych zostało 100% ścieków komunalnych w tym wszystkie biologicznie. Bezpośrednio do wód powierzchniowych lub do ziemi odprowadzono 228,5 dam³ ścieków. Wszystkie ścieki wymagające oczyszczenia odprowadzane do wód powierzchniowych lub do ziemi zostały oczyszczone biologicznie.

W 2003 roku przez oczyszczalnie ścieków obsługiwanych było 1.655 gospodarstw indywidualnych, co stanowiło 68,67% wszystkich gospodarstw gminy.

W celu wskazania tendencji związanych z rozwojem sieci kanalizacyjnej, poniżej przedstawione zostaną informacje o najważniejszych inwestycjach zrealizowanych w gminie Terespol w roku 2001 oraz 2002:

Zrealizowane w 2001 r.:

- budowa sieci kanalizacji sanitarnej o długości 2.300 mb, 700 mb kanału tłoczonego oraz 900 mb przykanalików do 112 gospodarstw domowych.

Zrealizowane w 2002 r.:

- budowa sieci kanalizacyjnej o długości 1.336 mb w m. Łobaczew Duży i Mały, Letuchy Duże;

Bariery i problemy:

- niewystarczający w stosunku do planowanego rozwoju gminy stopień zwodociągowania i skanalizowania terenów inwestycyjnych
- dekapitalizacja urządzeń melioracyjnych.

Zadania mające na celu poprawę sytuacji w gminie Terespol :

- rozbudowa sieci kanalizacyjnej
- budowa przydomowych oczyszczalni ścieków
- wdrożenie programów „Czysty Bug” oraz „Czysta Krzna”
- zwodociągowanie nowych terenów inwestycyjnych.

2.5.3.5. Gospodarka odpadami komunalnymi

Gospodarkę odpadami na terenie Gminy Terespol prowadzi samorząd gminny. Zakłady oczyszczania w przeciągu 2003 roku (wg załącznika „EKO – BUG”) wywoziły 4.993 dam³ odpadów stałych z tego 710 dam³ z budynków mieszkalnych oraz 4.283 dam³ od podmiotów gospodarczych.

Na obszarze Gminy nie ma nielegalnych wysypisk odpadów. Pojawiające się sporadycznie punkty nielegalnego składowania odpadów komunalnych są na bieżąco likwidowane przez samorząd lokalny.

2005-01-13 2005-01-13

16

Gmina Terespol w zakresie składowania odpadów komunalnych obsługiwana jest obecnie przez gminne składowisko odpadów zlokalizowane na gruntach wsi Lebiedziew.

- powierzchnia składowiska – 1.24 hektara
- strefa ochronna – od 400 do 1.470 metrów
- planowany termin zamknięcia – 2025 r. (po modernizacji niecek wylewiskowych).

Źródło: UG Terespol

Jak wynika z przeglądów ekologicznych, istniejące składowisko nie w pełni spełnia wymagania wynikające z krajowych i UE przepisów prawnych. W gminie wdrożono modelowy system gromadzenia i usuwania odpadów komunalnych ze wszystkich posesji, prowadzona jest planowa selektywna zbiórka odpadów komunalnych. Systematycznie prowadzona jest działalność zmierzająca do podniesienia świadomości ekologicznej mieszkańców gminy (konkursy, preferencyjne stawki za wywóz odpadów komunalnych, szkolenie młodzieży). Począwszy od drugiej połowy 2004r. planowane jest podjęcie działań zmierzających do utworzenia „Gminnego Punktu Segregacji Odpadów” przy składowisku w Lebiedziewie.

Bariery i problemy:

- mała koncentracja zabudowy
- mała liczba mieszkańców

Zadania polegające na poprawie sytuacji w gminie:

- wdrożenie we współpracy z sąsiednimi gminami nowoczesnego systemu segregacji i utylizacji odpadów komunalnych (budowa GPSO)
- pozyskanie terenów pod obiekty związane z gromadzeniem, segregacją, przeróbką i utylizacją odpadów komunalnych
- rozbudowa systemu segregacji odpadów w gospodarstwach indywidualnych
- wprowadzenie większej ilości pojemników na śmieci na poszczególnych działkach i terenach rekreacyjnych
- wdrożenie systemu zbiórki odpadów biodegradowalnych i wielkogabarytowych
- wydzielenie odpadów niebezpiecznych ze strumienia odpadów komunalnych
- wdrożenie programów edukacyjno – informacyjnych we wszystkich szkołach gminy
- wprowadzenie systemu zbiórki baterii i akumulatorów
- wykonanie instalacji odgazowania składowiska odpadów komunalnych.

2.5.3.6 Obiekty dziedzictwa kulturowego

Na terenie gminy znajdują się objęte ochroną konserwatorską rozbudowane i dobrze zachowane fortyfikacje Przedmościa Terespolskiego Twierdzy Brzeskiej, wchodzące w skład zespołu Twierdzy Brześć.

W miejscowościach Koroszczyn, Krzyczew i Neple znajdują się kilkuhektarowe parki pałacowo - ogrodowe i dworsko – parkowe oraz wiejskie o ciekawym i dobrze zachowanym drzewostanie. Liczne zabytki architektury sakralnej (wyznania prawosławnego, rzymsko – katolickiego, mojżeszowego, muzułmańskiego), zabytki

ludowego budownictwa wiejskiego (Bohukały, Łęgi) uzupełniają wykaz najbardziej cennych obiektów dziedzictwa kulturowego gminy Terespol.

Bariery i problemy

- niewystarczające środki na renowację obiektów
- mały rynek wykonawczy na usługi konserwatorskie.

Zadania do realizacji :

- renowacja najcenniejszych obiektów dziedzictwa kulturowego
- utworzenie oddziału muzeum regionalnego / skansenu /
- pozyskanie funduszy UE na współfinansowanie kosztów renowacji obiektów historycznych.

2.6. Gospodarka

2.6.1. Rolnictwo

Gmina Terespol zmienia swój typowo rolniczy charakter. Władze gminy koncentrują wysiłki na rozwijaniu szeroko rozumianego sektora usług oraz wykorzystaniu walorów turystycznych do rozwijania sektora turystyki biznesowej i wypoczynkowej. Obok ponad 1.698 indywidualnych gospodarstw rolniczych znajdują się zakłady usługowe i produkcyjne oraz blisko osiemdziesiąt firm prywatnych prowadzących działalność gospodarczą.

Okolo 85%powierzchni użytków rolnych użytkowana jest przez gospodarstwa indywidualne (1.698 gospodarstw). Struktura obszarowa gospodarstw jest znacznie zróżnicowana. Przeciętna wielkość gospodarstwa indywidualnego w gminie Terespol wynosi 5,5 ha. Obserwuje się spadek liczby gospodarstw przy jednoczesnym wzroście ich wielkości. Gospodarstw o powierzchni od 1-5 ha jest w gminie 1.494 gospodarstw o powierzchni ok. 15 ha jest obecnie 94, natomiast gospodarstw o powierzchni powyżej 50 ha jest 6.

Tabela 13. Powierzchnia zasiewów zbóż w strukturze zasiewów w gospodarstwach indywidualnych.

Pszenica - 1.042 ha
Żyto - 696 ha
Jęczmień - 163 ha
Pszenżyto - 624 ha
Owies - 367 ha
Mieszanki zbożowe - 414 ha
Kukurydza na ziarno - 581 ha
RAZEM: 3.926 ha w 2002 r.

Źródło: UG Terespol, inne

Najwięcej uprawia się zbóż. Związane jest to z warunkami glebowymi terenu gminy Terespol oraz z przeznaczeniem (pasza, przemysł). Jedynie w Lebedziewie, gdzie warunki glebowe są sprzyjające dla upraw bardziej wymagających, uprawia się na większą skalę warzywa i pszenicę przeznaczoną na sprzedaż. Z warunkami glebowymi związana jest również uprawa ogórków i kapusty. Najwięcej ogórków

2005-01-132005-01-13

uprawia się na terenie Lebiedziewa, gdzie występują sprzyjające warunki uprawy dla tej dość wymagającej rośliny.

Ogólna powierzchnia użytków rolnych w gminie Terespol wynosi 10.622 ha , co stanowi 73,33% powierzchni gminy. W Gminie Terespol podział użytków rolnych przedstawia się następująco: uprawy rolnicze- 6.135 ha, grunty rolne zabudowane - 299 ha, łąki i pastwiska – 4.029 ha, grunty pod stawami i rowy - 97 ha, sady – 62 ha). Jednocześnie gmina Terespol charakteryzuje się niskim udziałem użytków leśnych – 16,0% (średnia krajowa 28%). Spośród wszystkich sołectw wchodzących w skład gminy Terespol największy udział w ogólnej powierzchni posiada sołectwo Kobylany (21%) oraz sołectwo Małaszewicze Duże (17,6%).

Najmniejszy udział posiada sołectwo Starzynka (tylko 1,1% ogólnej powierzchni gminy).

W gminie Terespol ponad 1.619 ha stanowią grunty należące do Agencji Nieruchomości Rolnej. Grunty, których właścicielem jest gmina Terespol staną się w znacznej części ofertą terenów inwestycyjnych dla osób i podmiotów zainteresowanych przedsięwzięciami w zakresie przedsiębiorczości oraz budownictwa mieszkaniowego.

Grunty osób fizycznych wchodzące w skład gospodarstw rolnych o powierzchni 8.573,52 ha stanowią 84% wszystkich gruntów rolnych na terenie gminy.

Grunty w zarządzie Państwowego Gospodarstwa Leśnego Lasy Państwowe – 1.260,97 ha.

Grunty w trwałym zarządzie państw. jedn. org. z wyłączeniem gruntów PGL – 333 ha

Grunty wchodzące w skład zasobu nieruchomości Skarbu Państwa – 238 ha

Pozostałe grunty Skarbu Państwa – 2 ha

Grunty SP przekazane w użytkowanie wieczyste – 346 ha

Grunty spółek SP, przedsiębiorstw państwowych i innych państwowych osób prawnych – 21 ha

Grunty gminy z wyłączeniem gruntów przekazanych w użytkowanie wieczyste – 611,6 ha

Grunty gminy przekazane w użytkowanie wieczyste – 105,4 ha

Grunty osób fizycznych nie wchodzące w skład gospodarstw rolnych – 537 ha

Grunty kościołów i związków wyznaniowych – 31 ha

Grunty wspólnot gruntowych – 936 ha

Grunty spółek prawa handlowego – 28 ha

Źródło: UG Terespol

Bariery i problemy:

- niska opłacalność rolnictwa
- brak nowoczesnych technologii w rolnictwie
- ograniczenie rynku zbytu
- rozdrobnione gospodarstwa rolne
- zbyt duży udział ludności związanej z rolnictwem
- niski poziom inwestowania
- dekapitalizacja majątku trwałego
- brak tradycji systematycznego i aktywnego działania
- mała znajomość form, metod i procedur pomocy zewnętrznej.

Zadania, których realizacja poprawi sytuację w gminie Terespol:

2005-01-132005-01-13

19

- ukierunkowanie rolnictwa na produkcję zdrowej żywności
- modernizacja i unowocześnienie istniejących gospodarstw rolnych
- zwiększenie arealów indywidualnych gospodarstw rolnych
- rozwój usług, obsługi rolnictwa, przetwórstwa rolno – spożywczego opartego o lokalną bazę surowcową
- szukanie nowych rynków zbytu
- rozwój agroturystyki
- tworzenie warunków do podnoszenia kwalifikacji dla osób zatrudnionych w rolnictwie.

2.6.2. Rozwój przedsiębiorczości na terenie gminy Terespol

Od roku 2001 do grudnia 2003 w UG Terespol wydano 65 nowych zezwoleń na prowadzenie działalności gospodarczej. Ponadto na terenie gminy Terespol działają ponad 82 podmioty gospodarki narodowej, wszystkie należą do sektora prywatnego. Jeśli chodzi o formy prawne podmiotów działających na terenie gminy, to działalność osób fizycznych stanowi dominującą formę prawną podmiotów. Na terenie gminy działa ponad 70 spółek prawa handlowego w tym kilka spółek prawa handlowego z udziałem kapitału zagranicznego oraz przedstawicielstwa i oddziały firm zarejestrowanych na innych terenach Polski.

Tabela 14. Podmioty gospodarki narodowej w gminie Terespol wg sektorów, stan na 31.12.2003 r.
Źródło: Rocznik Statystyczny Województwa Lubelskiego 2003, UG Terespol, własne.

- Rolnictwo, łowiectwo, leśnictwo – 18
- Przetwórstwo przemysłowe – 11
- Wykonanie i zaopatrzenie w ener. elektr. i gaz – 3
- Budownictwo – 14
- Handel hurtowy i detaliczny – 77
- Hotele i restauracje – 4
- Transport i łączność – 23
- Pośrednictwo finansowe – 9
- Obsługa nieruchomości – 28
- Administracja publiczna i obrona narodowa – 7
- Edukacja – 9
- Ochrona zdrowia i pomoc publiczna – 4
- Działalność usługowa, spółdzielcza i indywidualna – 18

W dniu 31.12.2003 r. w Gminie Terespol działalność handlowa prowadzona była przez 40 punktów sprzedaży. Działało trzydzieści 30 sklepów spożywczo przemysłowych w tym: 29 posiadających zezwolenie na sprzedaż napojów alkoholowych zawierających do 4,5% zawartości alkoholu oraz piwa, dwa sklepy upoważnione do sprzedaży napojów zawierających od 4,5% do 18% alkoholu oraz pięć sklepów posiadających prawo do dystrybucji napojów o zawartości powyżej 18% alkoholu. Na jeden punkt sprzedaży przypadało średnio 184,4 mieszkańców. Na terenie gminy prowadzi działalność 10 punktów gastronomicznych.

Bariery i problemy:

2005-01-132005-01-13

20

- ograniczone umiejętności wykorzystania możliwości wynikających z przygranicznego położenia gminy
- niski poziom inwestowania
- dekapitalizacja majątku trwałego
- brak tradycji systematycznego i aktywnego działania
- mała znajomość form, metod i procedur pomocy zewnętrznej.

Zadania, których realizacja poprawi sytuację w gminie Terespol :

- rozwój usług turystycznych, w tym agroturystyki
- ukierunkowanie rolnictwa na produkcję zdrowej żywności
- rozwój usług, obsługi rolnictwa, przetwórstwa rolno – spożywczego opartego o lokalną bazę surowcową i potencjał wynikający z przygranicznego położenia
- szukanie nowych rynków zbytu na wschodzie Europy
- tworzenie warunków do podnoszenia kwalifikacji dla osób zatrudnionych w sektorze usług i rolnictwie
- przeznaczanie nowych terenów pod rozwój przedsiębiorczości.

2.6.3. Możliwości i kierunki rozwoju gminy Terespol

Możliwości i kierunki rozwoju gminy Terespol uzależnione są w znacznym stopniu od obowiązującego planu zagospodarowania przestrzennego gminy. Jego zapisy decydują o możliwości oraz skali realizacji planowanych przedsięwzięć. W szczególności ma to znaczenie dla podmiotów gospodarczych, osób fizycznych pragnących rozpocząć lub rozszerzyć działalność gospodarczą. Uchwałą nr X/81/2003 z dnia 22 grudnia 2003 r. Rada Gminy Terespol dokonała zmian miejscowego planu ogólnego zagospodarowania przestrzennego gminy Terespol. Analiza planu zagospodarowania przestrzennego pozwala na określenie kierunków i potencjalnych możliwości rozwoju gminy, wynikających z przeznaczenia gruntu w planie zagospodarowania przestrzennego.

Poniżej prezentujemy wielkości powierzchni terenów w niewielkim stopniu zainwestowania zgodnie z ich przeznaczeniem:

- pod obiekty przemysłowe, produkcyjne, magazynowe, administracyjno usługowe, centra dystrybucji, itp. (P, S, U) – ok. 383 ha
- pod obiekty komercyjne, handlowo-usługowe (U) – około 7,6 ha
- pod obiekty sportowo-rekreacyjne i turystyczne (UT) - ok. 144 ha
- pod wysypiska odpadów komunalnych, obiekty związane z recyklingiem, oczyszczalnie ścieków itp., (NU, NO) – około 3,74 ha
- pod mieszkalnictwo jednorodzinne z dopuszczeniem usług (MN/U) – ok. 20 ha
- pod mieszkalnictwo rolnicze (siedliska o powierzchni powyżej 1.800 m² (MR) – ok. 403 ha (przeważający obszar zainwestowania)
- pod autostrady (KA) – ok. 66 ha
- pod urządzenia kolejowe (KK) – ok. 260 ha
- pod tereny specjalne (IS) – ok. 50 ha
- pod mieszkalnictwo jednorodzinne (MN) – ok. 193 ha
- pod mieszkalnictwo letniskowe (ML) – ok. 1,75 ha

Analiza przeprowadzona została w oparciu o informacje Urzędu Gminy oraz informacje o szacunkowej powierzchni terenów niezabudowanych według planu zagospodarowania (w/g stanu w dniu 31.12.2003 r.)

Dla zobiektywizowania wyników analizy, podstawowym sposobem porównywania gminy jest udział procentowy terenów niezabudowanych w ogólnej powierzchni gminy. Poniżej zostaną omówione i scharakteryzowane dane dotyczące dostępnych powierzchni nieruchomości o przeznaczeniu: P, S, U, N, M oraz obiekty sportowo rekreacyjne i turystyczne (UT). Dane dotyczą wszystkich gruntów zabudowanych i niezabudowanych o wspomnianym przeznaczeniu bez względu na ich obecny stan prawny.

Przeznaczenie gruntu – P, S

Wyniki przeprowadzonych porównań tworzą czytelny obraz możliwości dalszego rozwoju przedsięwzięć o charakterze produkcyjnym i magazynowym na terenie gminy Terespol. W przypadku gruntów niezabudowanych o przeznaczeniu PS udział procentowy w Gminie Terespol wynosi 7,30%.

W porównaniu do innych gmin położonych na terenie województwa lubelskiego są to wysokie wskaźniki, zwłaszcza w porównaniu z ofertą gmin o charakterze wiejskim. Charakterystyka terenów o przeznaczeniu P i S uwzględnia analizę większych pod względem powierzchni, zwartych obszarów o tym przeznaczeniu. W poniższym zestawieniu uwzględnione zostały zwarte obszary o powierzchni powyżej 1 ha:

Kobylany - teren pod obiekty przemysłowe, składy, magazyny o powierzchni około 35 ha (częściowo zainwestowany).

Polatycze – teren usług związanych z obsługą ruchu turystycznego o powierzchni 12 ha ;

Małaszewicze Duże - teren produkcyjno-usługowy (istnieje możliwość wielofunkcyjnego sposobu użytkowania: drobny przemysł, bazy składu, jak również rzemiosło o zróżnicowanej uciążliwości) o powierzchni 7,5 ha

Nepie - wielofunkcyjny obszar produkcyjno-usługowy o powierzchni 4 ha
Wyżej wymienione obszary położone na terenie Gminy Terespol z uwagi na swoje przeznaczenie mogą również zostać wykorzystane przez potencjalnych inwestorów pod działalność usługową - scharakteryzowaną w kolejnym podpunkcie (U).

Przeznaczenie gruntu – U, MN/U, MW

Zastosowana w opracowaniu terminologia rodzajów przeznaczenia gruntów oparta jest o plany zagospodarowania przestrzennego obowiązujące głównie na terenie miast i gmin miejsko-wiejskich (szczególnie ma to znaczenie w przypadku przeznaczenia U). W większości gmin o charakterze wiejskim nie występuje typowe dla obszarów miejskich przeznaczenie UC, jednak w zamian stosowane jest przeznaczenie mieszkalno-usługowe i mieszkalne z możliwością prowadzenia działalności handlowo-usługowej (MN/U).

2005-01-13/2005-01-13

W poniższym zestawieniu uwzględnione zostały zwarte obszary o powierzchni powyżej 1 ha:

Kobylany – U/MN 10,5 ha

Kobylany – MN/U 9,5 ha

Małaszewicze i Koroszczyń – MW ok. 9,7 ha

Przeznaczenie gruntu – UT

Kolejnym rodzajem przeznaczenia są obszary, na których można wznosić budynki i obiekty o charakterze turystycznym i sportowo rekreacyjnym. Jest to trzeci w kolejności rodzaj przeznaczenia terenu obejmujący również przedsięwzięcia o charakterze komercyjnym (ośrodki wypoczynkowe, zajazdy motele, wyciągi narciarskie, pola do gry w golfa itp.). Największym zwartym obszarem niezabudowanym o tym przeznaczeniu jest teren o funkcji turystycznej i rekreacyjno-usługowej o powierzchni około 90 ha w miejscowości Murawiec - Żuki.

Przeznaczenie gruntu – NU, NO

Obszary przeznaczone na prowadzenie gospodarki odpadami komunalnymi i ściekami. W gminie Terespol przeznaczono na ten cel 3,74 ha.

Przeznaczenie gruntu – KA,KG,KD

Obszary przeznaczone na budowę autostrad, dróg o znaczeniu gminnym i lokalnym. W planach przestrzennego zagospodarowania terenu pod autostradę przeznaczono ponad 66 ha. Na drogi o charakterze krajowym i lokalnym przeznaczono 68,4 hektarów terenu.

Przeznaczenie gruntu – MR

Obszary przeznaczone pod mieszkalnictwo rolnicze. W planie zagospodarowania przestrzennego gminy Terespol wydzielono około 403 ha na rozwój mieszkalnictwa rolniczego. W znacznej części jest to obszar już zabudowany.

Bariery i problemy:

- nieopłacalność rolnictwa
- brak nowoczesnych technologii w rolnictwie
- ograniczony rynek zbytu
- rozdrobnione gospodarstwa rolne
- zbyt duży udział ludności związanej z rolnictwem
- niski poziom inwestowania
- dekapitalizacja majątku trwałego
- brak tradycji systematycznego i aktywnego działania
- nieznamość form, metod i procedur pomocy zewnętrznej.

Zadania, których realizacja poprawi sytuację w gminie Terespol :

2005-01-132005-01-13

- rozwój agroturystyki
- ukierunkowanie rolnictwa na produkcję zdrowej żywności
- modernizacja i unowocześnienie istniejących gospodarstw rolnych
- zwiększenie arealów indywidualnych gospodarstw rolnych
- rozwój usług, obsługi rolnictwa przetwórstwa rolno – spożywczego opartego o lokalną bazę surowcową
- szukanie nowych rynków zbytu
- rozwój doradztwa rolniczego w kierunku wprowadzania rolnictwa ekologicznego
- tworzenie warunków do podnoszenia kwalifikacji dla osób zatrudnionych w rolnictwie.

-

2.7. Sfera społeczna

2.7.1. Bezrobocie

Brak równowagi pomiędzy podażą pracy, a popytem powiększa skalę bezrobocia na terenie Gminy Terespol. Procesy związane ze zmianami społeczno gospodarczymi oraz konieczną restrukturyzacją przedsiębiorstw doprowadziły do wzrostu bezrobocia. Notowany w ostatnim roku wysoki wzrost gospodarczy nie spowodował jeszcze znaczącego przyrostu miejsc pracy. Biorąc pod uwagę planowany wzrost gospodarczy Polski oraz transgarniczne funkcje gminy Terespol należy zakładać, że na tym terenie w najbliższych latach nastąpi dynamiczny rozwój przedsiębiorczości a tym samym znaczący przyrost nowych miejsc pracy.

Sytuacja na lokalnym rynku pracy w przeciągu ostatnich pięciu lat uległa pogorszeniu. Spadek liczby bezrobotnych, który następował od 1996 roku został zahamowany w roku 1999. W kolejnych latach nastąpił wzrost liczby bezrobotnych. W/g danych PUP z dnia 31.03.2004r. poziom bezrobocia w gminie Terespol osiągnął poziom 12,3% (na terenie powiatu bialskiego 19,4%).

Tabela 16. Bezrobotni w gminie Terespol według wykształcenia w dniu 31.12.2003 r.

Wyższe - 21

Policealne i średnie zawodowe - 123

Średnie ogólnokształcące - 40

Zasad. Zawodowe -152

Gimnazjalne i poniżej -141

Źródło: PUP w Białej Podlaskiej, UG Terespol

Z analizowanych danych osób bezrobotnych wynika, że poziom wykształcenia jest istotnym czynnikiem wpływającym na status osób pozostających bez pracy. Bezrobocie dotyczy tylko w niewielkim stopniu osób o wysokich kwalifikacjach zawodowych. Największe problemy z podjęciem pracy mają osoby o niskim poziomie wykształcenia, bez kwalifikacji pożądanых na rynku pracy. W końcu grudnia 2003, w rejestrach PUP w Białej Podlaskiej wśród bezrobotnych szczególnie liczna jest grupa osób z wykształceniem gimnazjalnym i poniżej (stanowią 45,1% ogółu) oraz z zasadniczym zawodowym (stanowią 33,7% ogółu). Najmniejszy odsetek stanowią

osoby z wykształceniem wyższym (1,8% ogółu) oraz ze średnim ogólnym (5,0 % ogółu zarejestrowanych).

Na dzień 31.03.2004 roku w Gminie Terespol zarejestrowanych pozostawało 483 bezrobotnych. Wśród bezrobotnych przeważają kobiety w liczbie 274 - stanowią 56,7% ogółu bezrobotnych w gminie.

Najbardziej charakterystycznymi cechami bezrobocia są (wg danych na 31.03.2004 r.) :

- znaczny udział długotrwale bezrobotnych (w liczbie 483 stanowią 40,6% ogółu zarejestrowanych),
- zwiększający się udział kobiet w ogólnej liczbie bezrobotnych (w liczbie 274 stanowią 56,7% ogółu zarejestrowanych),
- zmniejszający się udział absolwentów z wykształceniem gimnazjalnym i poniżej w ogólnej liczbie bezrobotnych (w liczbie 36 stanowią 7,5% ogółu zarejestrowanych),

Największy przyrost bezrobotnych nastąpił w latach 1998 – 2001 osiągając poziom 507 osób (wzrost o 36,9%). Prawo do pobierania zasiłku przysługiwało na 31.03.2004 r. 39 osobom bezrobotnym, w tym 17 kobietom. Aktualnie wśród pobierających zasiłki 43,6% stanowią kobiety, a 56,4% mężczyźni. W ciągu ostatnich trzech lat można zauważyć wzrost udziału kobiet w ogólnej liczbie bezrobotnych.

W województwie lubelskim w dniu 30.04.2004 r. stopa bezrobocia wynosiła 18,78% i była wyższa od analogicznej dla gminy Terespol (12,3%).

W celu przedstawienia sytuacji gminy w porównaniu z powiatem oraz województwem, w dalszej części opracowania za poziom bezrobocia przyjęty zostanie również wskaźnik liczby bezrobotnych przypadających na 1000 mieszkańców.

Trudną sytuację na lokalnym rynku pracy podkreśla udział osób pozostających bez pracy. Gmina Terespol została zaliczona przez Wojewódzki Urząd Pracy do obszarów szczególnie zagrożonych bezrobociem strukturalnym. Poziom bezrobocia liczony liczbą osób zarejestrowanych w Powiatowym Urzędzie Pracy na 1000 mieszkańców wynosił (w dniu 31.12.2003 r.) 120,5. W tym samym okresie średnia dla całego województwa była zdecydowanie niższa i wyniosła 102,5.

Bezrobotni w podziale na grupy wieku w 2003r;

poniżej 25 lat - 136 (28,51%)

od 25 do 34 - 161 (33,75%)

od 35 do 44 - 99 (20,75%)

od 45 do 54 - 68 (14,26%)

55 lat i wyżej - 13 (2,73%)

Źródło: PUP w Białej Podlaskiej , UG Terespol

Ze statystyk wynika, że dominującą grupę bezrobotnych stanowią osoby w przedziale wiekowym 25-34 lata (33,75%). Liczba bezrobotnych w przedziale do 25 lat również stanowi poważny odsetek, bo aż 28,51% ogółu zarejestrowanych . Najmniejszy procent stanowią bezrobotni w przedziale 55 lat i powyżej (2,73%).

Czas pozostawania bez pracy:

1 – 6 miesięcy - 132 (27,32%)

6 – 12 miesięcy - 65 (13,45%)

12 – 24 miesięcy - 90 (18,63%)

pow. 24 miesięcy -196 (40,6%)

Źródło: PUP w Białej Podlaskiej wg 31.03.2004

Ważną informacją charakteryzującą sytuację wśród bezrobotnych jest długość okresu, przez który pozostają bez pracy. Niepokojącym jest fakt, iż osoby długotrwale bezrobotne (pozostające bez pracy powyżej 12 miesięcy) wg stanu na koniec marca 2004r. w liczbie 196 stanowią ponad czterdzieści procent rejestru ewidencji wszystkich osób bezrobotnych.

Bariery i problemy:

- niska aktywność społeczna mieszkańców (często apatia i bierność)
- brak motywacji do działań, niechęć do zmian i innowacji
- wykształcenie nie odpowiadające oczekiwaniom przedsiębiorców
- brak więzi lokalnych
- nieprzestrzeganie zasady partnerstwa w zakresie rozwoju
- pogłębianie się sfery ubóstwa, patologie społeczne
- rosnące bezrobocie.

Zadania zmierzające do poprawy sytuacji w Gminie Terespol:

- rozwój edukacji i dostosowanie profilu kształcenia do wymogów i potrzeb rynku pracy
- zmniejszenie liczby ludności zatrudnionej w rolnictwie
- wzrost dochodów mieszkańców
- ograniczenie i stopniowa likwidacja bezrobocia
- przygotowanie nowych terenów pod mieszkalnictwo
- utworzenie filii szkoły wyższej
- podniesienie poziomu usług.

2.8. Instytucje użyteczności publicznej

2.8.1. Nauczanie przedszkolne, szkolnictwo podstawowe i gimnazjalne

W Gminie Terespol (stan w dniu 31.12.2003 r.) funkcjonuje Zespół Szkół Podstawowych w Małaszewiczach wraz z przedszkolem, Szkoła Podstawowa w Neplach oraz Zespół Szkół w Kobylanach obejmujący Szkołę Podstawową i Gimnazjum. Do szkół podstawowych uczęszczało łącznie 583 uczniów. Szkoły podstawowe w gminie Terespol tworzyły 42,56 miejsc pracy dla nauczycieli. Na jedną szkołę podstawową przypadało średnio 194 uczniów, podczas gdy średnia dla województwa kształtowała się na poziomie 210 uczniów. W szkołach podstawowych zatrudnionych było 31 (pełnozatrudnionych) nauczycieli. W roku szkolnym 2002/2003 do gimnazjów w Kobylanach i Małaszewiczach uczęszczało 296 uczniów. W omawianych placówkach oświatowych zatrudnionych

było 27 (pełnozatrudnionych) nauczycieli. Na jedno gimnazjum przypadało średnio 148 uczniów.

2.8.2.Szkolnictwo ponadgimnazjalne

Szkoły średnie (rok szkolny 2003 / 2004)

W gminie Terespol znajdują się jedna szkoła średnia:

Zespół Szkół im. W. St. Reymonta w Małaszewiczach – w jej skład wchodzi:

5 letnie, 4 letnie Technikum Zawodowe

3 letnie Technikum Zawodowe na podbudowie ZSZ

Zawód: technik transportu, technik elektryk, technik elektronik

Zasadnicza Szkoła Zawodowa – w Małaszewiczach

Zawód: technik mechanik

Liceum Ogólnokształcące w Małaszewiczach

Liceum Profilowane w Małaszewiczach

Do wyszczególnionych placówek w roku szkolnym 2002/2003 uczęszczało 808 uczniów. W roku szkolnym 2002/2003 wymienione powyżej szkoły ukończyło 247 absolwentów.

Na terenie Gminy Terespol brak jest zamiejscowych oddziałów szkół wyższych.

2.8.4.Ochrona zdrowia

Działalność ochrony zdrowia w Gminie Terespol kształtowana jest przede wszystkim przez działalność Niepublicznych Zakładów Opieki Zdrowotnej w Terespolu i Małaszewiczach, które swą działalnością w zakresie podstawowej opieki zdrowotnej, ambulatoryjnej opieki specjalistycznej, stomatologii, obejmuje mieszkańców gminy Terespol. Placówka Pogotowia Ratunkowego mieści się w Terespolu.

Tabela 23.Placówki ochrony zdrowia - stan w dniu 31.12.2003 r.

Przychodnie - 3

Ośrodki zdrowia - 1

Apteki – 4 (Terespol i Małaszewicze)

Źródło: Rocznik Statystyczny Województwa Lubelskiego 2003 - US w Lublinie

W dniu 31.12.2003 r. opiekę zdrowotną w gminie Terespol zapewniał jeden ośrodek zdrowia i trzy przychodnie lekarskie.

Na terenie gminy Terespol wg stanu na 31.12.2002 r. usługi medyczne świadczyło 13 lekarzy, 4 lekarzy stomatologów, 5 farmaceutów, 22 pielęgniarki oraz 6 położnych.

III. ZADANIA I PROBLEMY DO ROZWIĄZANIA.

Zadania ujęte w ramach Planu Rozwoju Lokalnego na lata 2004-2013 realizowane będą w ramach trzech podstawowych obszarów z planowanym dofinansowaniem z Unii Europejskiej. Ponadto na terenie gminy Terespol wdrażane będą również projekty komplementarne wobec zadań objętych planem. Założono możliwość aktualizacji Planu Rozwoju Lokalnego w trakcie jego wdrażania. W pierwszej kolejności będą to zmiany polegające na rozszerzaniu katalogu zadań zarówno w obrębie projektów bezpośrednio objętych interwencją planu, a także zadań komplementarnych.

Gmina Terespol w pierwszych latach członkostwa w Unii Europejskiej 2004-2006 zamierza realizować szereg projektów inwestycyjnych wpisujących się w priorytety i działania Zintegrowanego Programu Operacyjnego Rozwoju Regionalnego. Będą one ważnym czynnikiem pobudzenia rozwoju społeczno-gospodarczego na obszarze gminy a także powiatu bialskiego i województwa lubelskiego.

W ramach podejmowanych działań podjęte zostaną starania o pozyskanie środków na realizację zadań objętych interwencją Planu Rozwoju Lokalnego wpisujących się w kierunki rozwoju gminy zawarte w Planie Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Terespol, Studium z Elementami Strategii dla Gminy Terespol

2005-01-13 2005-01-13

28

oraz Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Terespol. Zaplanowane zadania w pełni korelują ze Strategią Rozwoju Województwa Lubelskiego. Pozostają w pełnej zgodności koncepcją zrównoważonego rozwoju określoną w Długookresowej Strategii Trwałego i Zrównoważonego Rozwoju - Polska 2025.

LISTA ZADAŃ I PROBLEMÓW DO ROZWIĄZANIA

A. Infrastruktura techniczna

GOSPODARKA WODNA

- zwodociągowanie nowych terenów inwestycyjnych
- wdrożenie programów „Czysty Bug” oraz „Czysta Krzna”.

ENERGETYKA

- modernizacja starych linii energetycznych
- budowa nowych linii energetycznych umożliwiających zakup taniej energii z Białorusi
- wymiana i rozbudowa oświetlenia dróg i ulic
- budowa nitki gazociągu z Brześcia do gminy Terespol
- budowa stacji redukcji gazu w Koroszczynie
- gazyfikacja gminy

ULICE I DROGI

- budowa nowych dróg gminnych, w tym na terenach inwestycyjnych
- remonty i przebudowa z poszerzeniem dróg wojewódzkich i powiatowych
- remonty i przebudowa poszerzeniem dróg gminnych
- utwardzenie dróg gruntowych gminnych
- rozbudowa sieci ulic osiedlowych
- budowa chodników i bezpiecznych przejść dla pieszych oraz wydzielonych tras ścieżek rowerowych
- budowa parkingów

SIEĆ SANITARNA I DESZCZOWA

- rozbudowa i modernizacja sieci kanalizacyjnej
- budowa przydomowych oczyszczalni ścieków
- likwidacja szamb obsługujących domy jednorodzinne
- skanalizowanie nowych terenów inwestycyjnych

EKOLOGIA

- kontynuacja programu modernizacji systemów ogrzewania oraz termomodernizacji budynków jednorodzinnych
- tworzenie zachęt sprzyjających rozwojowi rolnictwa ekologicznego

2005-01-132005-01-13

- zalesianie przestrzeni rolniczo nieprzydatnych
- organizowanie terenów zieleni urządzonej
- rozbudowa ekologicznych systemów grzewczych
- wdrożenie programów „Czysty Bug” oraz „Czysta Krzna”
- budowa zbiornika małej retencji na rzece Czapelka o powierzchni kilkudziesięciu ha wraz z parkiem rekreacyjnym
- utworzenie rezerwatu „Ujście Krzny” w widłach rzeki Krzny i Bugu
- utworzenie rezerwatu „Bużny Most” obejmującego tereny zalewowe Bugu z zespołem łąk
- utworzenie rezerwatu leśnego „Budryki”
- utworzenie rezerwatu leśnego „Bór Bagienny”
- utworzenie 10 użytków ekologicznych o łącznej powierzchni ponad 22 ha.
- wdrożenie we współpracy z sąsiednimi gminami nowoczesnego systemu segregacji i utylizacji odpadów komunalnych (budowa GPSO)
- pozyskanie terenów pod obiekty związane z gromadzeniem, segregacją, przeróbką i utylizacją odpadów komunalnych
- rozbudowa systemu segregacji odpadów w gospodarstwach indywidualnych
- wprowadzenie większej ilości pojemników na śmieci na poszczególnych działkach i terenach rekreacyjnych
- wdrożenie systemu zbiórki odpadów biodegradowalnych i wielkogabarytowych
- wydzielenie odpadów niebezpiecznych ze strumienia odpadów komunalnych
- wdrożenie programów edukacyjno – informacyjnych we wszystkich szkołach gminy
- wprowadzenie systemu zbiórki baterii i akumulatorów
- wykonanie instalacji odgazowania składowiska odpadów komunalnych.

B. Infrastruktura turystyczna

TURYSTYKA i KULTURA

- budowa zespołu obiektów sportowo rekreacyjnych
- promowanie walorów przyrodniczych i krajobrazowych gminy i okolic
- wyznaczenie nowych szlaków turystycznych
- wyznaczenie miejsc stałego wypoczynku
- promowanie terenów pod budowę obiektów turystycznych
- restauracja istniejących obiektów turystycznych
- wyznaczenie tras turystycznych (ścieżki rowerowe itp.).
- budowa zbiornika wodnego na rzece Czapelka.

C. Infrastruktura społeczna i rolnictwo

NOWE MIEJSCA PRACY / EDUKACJA:

Podstawowym zadaniem jest zmniejszenie liczby ludności zatrudnionej w rolnictwie poprzez:

- rozwój edukacji i dostosowanie profilu kształcenia do wymogów i potrzeb rynku pracy

- rozwój systemu edukacji i tworzenie warunków do powstawania miejsc pracy dla kobiet wychowujących dzieci
- ograniczenie bezrobocia poprzez tworzenie sprzyjających warunków dla rozwoju przedsiębiorczości
- przygotowanie nowych terenów pod inwestycje i mieszkalnictwo
- tworzenie warunków do samozatrudnienia, zwłaszcza dla młodzieży
- rozwój usług, zwłaszcza okołobiznesowych związanych z obsługą ruchu przygranicznego oraz turystycznych i informatycznych.
- utworzenie filii szkoły wyższej.

ROLNICTWO i MŚP:

- ukierunkowanie rolnictwa na produkcję zdrowej żywności
- modernizacja i unowocześnienie istniejących gospodarstw rolnych
- zwiększenie arealów indywidualnych gospodarstw rolnych
- rozwój usług, obsługi rolnictwa, przetwórstwa rolno – spożywczego opartego o lokalną bazę surowcową
- tworzenie terenów pod nowe inwestycje, ułatwienia dla rozpoczynających działalność gospodarczą
- rozwój usług związanych z obsługą rolnictwa i przetwórstwa rolno – spożywczego opartego o lokalną bazę surowcową
- rozwój doradztwa rolniczego w kierunku wprowadzania rolnictwa ekologicznego
- tworzenie warunków do podnoszenia kwalifikacji dla osób zatrudnionych w rolnictwie.
- rozwój agroturystyki.

POMOC SPOŁECZNA:

- propagowanie form samozatrudnienia dla samotnych matek
- budowa mieszkań socjalnych.

IV. PLANOWANE PROJEKTY I ZADANIA INWESTYCYJNE W PODOKRESIE 2004-2006 I W LATACH NASTĘPNYCH - GMINA TERESPOL.

Audyt ekonomiczny oraz analiza SWOT stanowiły podstawę do skonstruowania "wizji" rozwoju Gminy Terespol, co pozwoliło na odpowiednie ukierunkowanie działań inwestycyjnych i marketingowych gminy.

Analiza SWOT - Mocne i słabe strony gminy Terespol

Mocne strony	Słabe strony
<ul style="list-style-type: none"> • Bardzo korzystne położenie przy międzynarodowych przejściach granicznych drogowych i kolejowych 	<ul style="list-style-type: none"> • Starzejąca się baza turystyczna • Niewystarczająca infrastruktura techniczna w stosunku do gwałtownie

2005-01-132005-01-13

31

<ul style="list-style-type: none"> • Duży rynek zbytu w promieniu do 100km • Rozbudowana infrastruktura techniczna zapewniająca możliwość lokowania nowych inwestycji • Wysoki udział wydatków gminy przeznaczonych na inwestycje • Wysoko rozwinięta infrastruktura związana z obsługą ruchu granicznego • Bliskość siedziby władz wojewódzkich i ośrodków akademickich • Możliwość działania w ramach Euroregionu • Możliwość pozyskania środków z funduszu PHARE - CBC Współpraca Przygraniczna • Stosunkowo młode społeczeństwo • Znaczne zasoby dobrej jakościowo gleby umożliwiającej produkcję zdrowej żywności • Wysoka aktywność gospodarcza ludności • Rozwinięta sieć telekomunikacji • Atrakcyjne czyste środowisko naturalne, liczne obiekty turystyczne • Umiejętność wykorzystywania środków pomocowych UE 	<p>rosnących potrzeb</p> <ul style="list-style-type: none"> • Migracja ludzi do większych ośrodków miejskich • Znaczący udział rolnictwa jako głównego źródła utrzymania • Niskie dochody społeczeństwa • Niewystarczająca aktywność promocyjna gminy
--	---

Wizję dla gminy Terespol zdefiniowano w sposób następujący:

"Terespol to gmina dynamicznie rozwijającego się sektora usług związanych z obsługą międzynarodowego węzła komunikacyjnego obsługującego przejścia graniczne z Białorusią oraz przemysłu przetwórczego, oferująca swoim mieszkańcom dobrze płatną pracę w wielu małych i średniej wielkości przedsiębiorstwach; Gmina Terespol to także ośrodek turystyki i wypoczynku oferujący swój potencjał i usługi turystom polskim i zagranicznym, a zwłaszcza z Białorusi i Rosji".

Całokształt celów ekonomicznych i społecznych gminy Terespol można zdefiniować jako:

- Stymulowanie rozwoju lokalnej przedsiębiorczości; udzielanie pomocy lokalnym firmom, w szczególności tym, które działają w branży usługowej, przemysłu przetwórstwa owoców i warzyw, podejmowanie działań zmierzających do znalezienia partnerów i rynków zbytu dla tych firm w Polsce i za granicą;
- Podejmowanie działań zmierzających do pozyskania inwestorów zagranicznych, przede wszystkim z Rosji, Białorusi i Ukrainy a także firm krajowych poszukujących bazy produkcyjnej we wschodnim regionie Polski, posiadającej bezpośredni dostęp do strategicznych połączeń komunikacyjnych oraz nowoczesnej infrastruktury przygranicznej;
- Rozwijanie bazy turystycznej poprzez poszukiwanie inwestorów zainteresowanych zainwestować w turystykę, propagowanie rozwoju agroturystyki;
- Podejmowanie działań zmierzających do pozyskiwania coraz większych ilości turystów, w szczególności przejeżdżających przez Terespol tranzytem oraz turystów ukraińskich; organizowanie różnego rodzaju atrakcji dla turystów; podniesienie poziomu lokalnej infrastruktury turystycznej
- Tworzenie przedsiębiorstw, przedsiębiorców i społeczności do pozyskania inwestycji kreujących nowe miejsca pracy.

Cele ekonomiczno społeczne przełożone na język projektowanych inwestycji na lata 2004 – 2013 przedstawiają się następująco:

Lp.	NAZWA INWESTYCJI	OKRES REALIZACJI	WARTOŚĆ OGÓŁEM w PLN	ŚRODKI UE	ŚRODKI BUDŻETU PAŃSTWA	ŚRODKI JST	ŚRODKI PRYWATNE	INNE FUNDACJE KRAJOWE
1.	Budowa sieci dróg gminnych w miejscowości Małaszewicze	2004 – 2006	3.646.000	2.712.000	362.000	572.000	-	-
2.	Budowa i przebudowa drogi gminnej nr 000802L Lebiedziew –Kobyłany	2004 – 2006	4.047.000	3.018.000	403.000	626.000	-	-

3.	Budowa drogi gminnej 012 w Krzyczenie – nawierzchnia	2004	280.981	-	149.381	131.600	-	-
4.	Budowa odcinka drogi nr 001 w Krzyczenie – nawierzchnia	2004	35.000	-	-	35.000	-	-
5.	Budowa drogi gminnej nr 037 w Murawcu	2004	241.871	-	128.835	113.036	-	-
6.	Budowa drogi gminnej w Łęgach	2004	200.000	-	-	200.000	-	-
7.	Budowa drogi gminnej w Starzyńce	2004	110.000	-	-	110.000	-	-
8.	Budowa drogi gminnej Samowicze-Kosomin	2004	120.000	-	-	120.000	-	-
9.	Budowa drogi gminnej ul. Pięknej w Łobaczewie Małym	2004 – 2005	140.000	-	-	140.000	-	-
10.	Budowa drogi gminnej ul. Fortecznej w Łobaczewie Małym	2004 – 2005	240.000	-	-	240.000	-	-
11.	Budowa drogi gminnej ul. Krótkiej w Kobylanach	2004 – 2005	140.000	-	-	140.000	-	-
12.	Budowa drogi gminnej ul. Cichej w Kobylanach	2005 – 2006	230.000	-	-	230.000	-	-
13.	Budowa zatoki postojowej przy ul. Wiejskiej w Małaszewiczach	2004 – 2005	158.000	-	-	158.000	-	-
14.	Budowa ul. Strażackiej w Neplach c.d.	2004 – 2005	88.000	-	-	88.000	-	-
15.	Budowa drogi nr 000821 L łączącej E-30 z Portem PKP	2004 – 2005	955.000	701.250	93.500	140.250	-	-
16.	Budowa dróg na nowym osiedlu w Małaszewiczach	2005 – 2008	1.240.000	900.000	120.000	220.000	-	-
17.	Budowa chodników i zatok postojowych przy ulicy Kolejarzy Małaszewiczach	2005 – 2006	330.000	-	-	330.000	-	-
18.	Budowa ul. Spacerowej z chodnikiem i ul. Słonecznej w Koroszczynie	2005 – 2008	630.000	-	-	630.000	-	-
19.	Budowa ulic w Neplach – zbiorczo	2005 – 2008	450.000	-	-	450.000	-	-
20.	Budowa ul. Sportowej w Łobaczewie Małym	2005 – 2008	260.000	-	-	260.000	-	-
21.	Budowa drogi w Lebieziewie (Choina)	2005 – 2006	65.000	-	-	65.000	-	-

22.	Budowa drogi 012 w Krzyczewie II Etap	2005 – 2008	450.000	-	-	450.000	-	-
23.	Wykonanie zjazdów do posesji: Lechuty Małe, Lechuty Duże, Michalków, Polatycze	2004	100.000	-	-	100.000	-	-
24.	Budowa zagrodowych oczyszczalni ścieków	2004	130.000	-	-	130.000	-	-
25.	Wykonanie przecisku pod torami w Kobylanach	2004 – 2005	80.000	-	-	80.000	-	-
26.	Budowa kanalizacji Małaszewicze - Kobylany	2004 – 2005	230.000	-	-	230.000	-	-
27.	Zakup urządzeń do segregacji odpadów komunalnych	2004	200.000	-	-	200.000	-	-
28.	Wykup terenów pod planowane inwestycje	2004	150.000	-	-	150.000	-	-
29.1	Rozstrzygnięcie konkursu architektonicznego na prace projektowe związane z budową Centrum Gminy Terespol	2004 – 2005	100.000	-	-	100.000	-	-
29.2	Wykonanie projektu na realizację infrastruktury technicznej Centrum Gminy wraz z obiektami kubaturowymi	2005 – 2006	300.000	-	-	300.00	-	-
29.3	Budowa pełnej infrastruktury technicznej na terenach przeznaczonych na budowę Centrum Gminy Terespol wraz z osiedlem mieszkaniowym	2007 – 2013	5.934.000	4.450.000	593.000	891.000	-	-
29.4 *	Budowa obiektu administracyjnego Centrum Gminy Terespol	2007 – 2013	4.000.000	3.000.000 *	-	1.000.000	-	-
	* przy założeniu, że UE rozpocznie współfinansowanie tego typu projektów							
30.	Budowa zbiornika małej retencji wraz z urządzeniem terenów zieleni parkowej przy rzece Czapelka w Kobylanach	2007 – 2013	3.500.000	2.625.000	-	875.000	-	-
31.	Przebudowa gminnego systemu oświetlenia ulic na niezależny system wydzielony	2005 – 2008	1.200.000	-	-	1.200.000	-	-
32.	Przebudowa wodociągu – bloki Małaszewicze	2006 – 2008	340.000	255.000	34.000	51.000	-	-

33.	Budowa kolejnych ścieżek rowerowych z kładką nad trasa E 30	2007 – 2013	1.500.000	1.125.000	150.000	225.000	-	-
34.	Budowa cmentarza komunalnego w Koroszczynie	2007 – 2013	1.000.000	-	-	1.000.000	-	-
35.	Przebudowa drogi Koroszczyn – Łobaczew Duży	2007 – 2013	2.000.000	1.500.000	200.000	300.000	-	-
36.	Remont obiektu zabytkowego „Skarbczuk” w Neplach	2007 – 2013	150.000	112.500	15.000	22.500	-	-
37.	Wykonanie polichromii wnętrza kaplicy w Neplach	2005 – 2007	100.000	75.000	10.000	15.000	-	-
38.	Remont obiektów zabytkowych na terenie gminy	2007 – 2013	200.000	150.000	20.000	30.000	-	-
39.	Renowacja wnętrza kościoła z 1683 roku P.W. Świętego Jerzego w Krzyczewie	2005 – 2006	200.000	150.000	20.000	-	-	30.000
40.	Renowacja wnętrza kościoła z 1769 roku P.W. Podwyższenia Krzyża Świętego w Neplach	2005 – 2008	200.000	150.000	20.000	-	-	30.000
41.	Budowa Terminala Przeładunkowo – Składowego „Aleksandra”	2004 – 2007	2.300.000	747.500	632.500	-	920.000	-

V. Powiązania projektów z celami strategii rozwoju przestrzenno – społeczno – gospodarczego i innymi działaniami realizowanymi na terenie gminy Terespol.

Gmina Terespol posiada opracowaną strategię rozwoju oraz studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego. Zostały one sporządzone na podstawie analizy preferencji społecznych wyrażonych w trakcie ich opracowywania. W dokumentach tych jako syntetyczne ujęcie sensu działań na rzecz rozwoju określono wizję rozwoju. Wizja rozwoju jest zwięzłym opisem pożądanego stanu w perspektywie 15 lat. Zrealizowanie w praktyce nakreślonej wizji rozwoju wymaga określenia celów działań. Dokonane to zostało przez opisanie w tych dokumentach oczekiwanych stanów w najważniejszych dziedzinach życia społeczności i gospodarki gminy. Zdefiniowano też cele główne. Osiągnięcie celów głównych zawartych w strategii i studium będzie możliwe poprzez działanie na rzecz zrealizowania celów operacyjnych określonych w perspektywie najbliższego okresu dla konkretnych obszarów życia społecznego i gospodarczego. W związku z koniecznością osiągnięcia założonych celów operacyjnych będą realizowane poszczególne projekty i zadania zawarte w Planie Rozwoju Lokalnego. Reasumując należy stwierdzić, że projekty i zadania inwestycyjne zawarte w Planie Rozwoju Lokalnego są zgodne z celami strategicznymi dokumentów planistycznych tj. Strategią Rozwoju Gminy Terespol, Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Terespol przyjętym Uchwałą Nr XI/64/99 Rady Gminy Terespol z dnia 22-XII-1999 roku oraz Miejscowym Planem Ogólnego Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Terespol ze zmianami podjętymi Uchwałą Rady Gminy Terespol Nr X/81/2003 z 22-12-2003r.

VI. Powiązanie projektów z innymi działaniami realizowanymi na terenie powiatu, regionu i kraju.

Rozwój społeczno - gospodarczy w skali gminy Terespol jest bezpośrednio związany z procesami zachodzącymi w makro otoczeniu. W systemie gospodarki rynkowej otoczeniem, które ma wpływ na wykorzystanie szans rozwojowych jest zarówno otoczenie bliskie jak i dalsze.

Gospodarka województwa i powiatu wywiera bezpośredni wpływ na procesy zachodzące w gminie Terespol. Otoczenie dalsze, w postaci gospodarki kraju i gospodarki światowej we współczesnych czasach ma nie mniejsze znaczenie jak stan gospodarki w najbliższym sąsiedztwie. Procesy społeczne i ekonomiczne, zachodzące w krajach bezpośrednio sąsiadujących z Polską jak i dalszych znajdują odbicie w kondycji poszczególnych firm i całych gałęzi gospodarki.

Czynnikami warunkującymi rozwój gminy Terespol, które brano pod uwagę przy opracowaniu Planu Rozwoju Lokalnego są:

- Narodowy Plan Rozwoju,
- Strategia Rozwoju Województwa Lubelskiego,
- Strategia Rozwoju Powiatu Bialskiego,
- Strategia Rozwoju Gminy Terespol,
- Realizowane zadania w ramach Kontraktu Wojewódzkiego,
- Realizowane projekty w ramach programów przedakcesyjnych PHARE 2000, SAPARD.

Wszystkie działania związane z realizacją projektów zawartych w Planie Rozwoju Lokalnego Gminy Terespol są spójne z działaniami realizowanymi na podstawie wyżej wymienionych dokumentów.

VII. Oczekiwane wskaźniki osiągnięć Planu Rozwoju Lokalnego dla gminy Terespol.

Metodą na zbudowanie dobrego Planu Rozwoju Lokalnego jest szczegółowe rozpisanie wcześniej uzgodnionych celów na mniejsze działania rozłożone w czasie i konsekwentnie realizowane z jasno sprecyzowanymi i umieszczonymi w czasie realnymi celami, etapami działań, mierzalnymi rezultatami oraz realnym budżetem.

Realizacja Planu Rozwoju Lokalnego winna przynieść wymierne rezultaty i korzyści tj.:

- tworzenie nowych miejsc pracy w strefach, gdzie budowana będzie infrastruktura technicznej sprzyjającej rozwojowi małej i średniej przedsiębiorczości,
- poprawę bezpieczeństwa drogowego oraz skrócenie czasu dojazdu do pracy poprzez budowę i modernizację dróg i ulic
- poprawę bezpieczeństwa i usprawnienie ruchu międzynarodowego poprzez budowę autostrady i infrastruktury towarzyszącej
- wyrównanie szans kobiet poprzez tworzenie warunków do rozbudowy infrastruktury usługowej
- poprawę jakości środowiska naturalnego poprzez zmniejszenie zrzutu ścieków nie oczyszczonych
- zmniejszenie emisji zanieczyszczeń do atmosfery poprzez budowę zbiorczych ciepłowni oraz wprowadzeniu gazu jako nośnika energii,
- rozszerzenie oferty w zakresie kultury, sportu i realizacji ze względu na modernizację i remont obiektów kultury,
- poprawę bazy edukacyjnej dla młodzieży w związku z doposażeniem obiektów szkolnych,
- poprawę jakości bazy leczniczej i warunków ekonomicznych funkcjonowania ośrodka zdrowia i gabinetów lekarskich
- zwiększenie zakresu oferty oraz dostępności do bazy turystyczno-rekreacyjnej,
- poprawa bezpieczeństwa poprzez budowę i modernizację oświetlenia ulic oraz modernizację i wyposażenie w nowoczesny sprzęt ratownictwa gminnej jednostki Ochotniczej Straży Pożarnej,
- poprawę zdrowia mieszkańców poprzez rozbudowę sieci wodociągowej,
- rozwój infrastruktury niezbędnej dla rozwoju nowoczesnego rolnictwa poprzez budowę dróg, sieci gazu ziemnego.

VIII. System wdrażania Planu Rozwoju Lokalnego gminy Terespol.

Nad prawidłowym procesem wdrażania Planu Rozwoju Lokalnego Gminy Terespol bezpośrednią pieczę sprawował będzie Wójt Gminy. Nadzór nad realizacją planu prowadziła będzie Komisja Specjalna ds. Rozwoju Lokalnego. Pełnomocnik ds. Rozwoju Lokalnego odpowiedzialny będzie za opracowywanie projektów i wniosków o uzyskanie środków finansowych, sprawozdań z realizacji poszczególnych etapów realizacji zadań, promocję i PR.

IX. Sposoby monitorowania, oceny realizacji Planu Rozwoju Lokalnego oraz system komunikacji społecznej.

Skuteczna realizacja Planu Rozwoju Lokalnego wymaga zapewnienia okresowej kontroli realizacji zadań i sukcesywnego dokonywania ich przeglądu. Wnioskuje się, aby Komisja Specjalna ds. Rozwoju Lokalnego wraz z Radą Gminy corocznie dokonywała przeglądu realizacji projektów i zadań. Na podstawie wniosków z przeglądu realizacja planu będzie oceniana, uzupełniana i aktualizowana.

Koordinacja i nadzór nad realizacją projektów i zadań wynikających z Planu Rozwoju Lokalnego gminy Terespol

- Pełnomocnik ds. Rozwoju Lokalnego odpowiedzialny będzie za koordynację wszelkich działań i czynności organizacyjnych, finansowych, prawnych i technicznych związanych z realizacją Planu Rozwoju Lokalnego
- Zespół Zadaniowy ds. Rozwoju Lokalnego odpowiedzialny będzie za weryfikację dokumentacji poszczególnych projektów w oparciu o zasady realizacji i warunki umów
- Zespół Zadaniowy ds. Rozwoju Lokalnego odpowiedzialny będzie za organizację cyklicznych spotkań roboczych podsumowujących poszczególne etapy realizowanych projektów
- Komisja Specjalna ds. Rozwoju Lokalnego odpowiedzialna będzie za monitoring wdrażania Planu Rozwoju Lokalnego oraz ocenę realizacji jego poszczególnych etapów

System komunikacji społecznej

- Projekt „Planu Rozwoju Lokalnego dla Gminy Terespol” zostanie zamieszczony na wydzielonej stronie www.terespol.ug.gov.pl, z zaznaczeniem terminu, do którego można składać wnioski uwagi do proponowanego planu.
- Zatwierdzony Plan Rozwoju Lokalnego przedstawiony zostanie lokalnym przedsiębiorcom, stowarzyszeniom, organizacjom społecznym i gospodarczym oraz mieszkańcom gminy na specjalnie w tym celu zorganizowanych spotkaniach jak również zamieszczony na stronach internetowych gminy Terespol.

2005-01-132005-01-13

Promocja Planu Rozwoju Lokalnego i uzyskiwanych rezultatów

Do realizacji zadań związanych z promocją Planu Rozwoju Lokalnego gminy Terespol zastosowane będą następujące narzędzia:

- ulotki oraz obwieszczenia adresowane do mieszkańców gminy
- informacje/prezentacje dla przedstawicieli mediów, cykliczne konferencje prasowe
- kontakty bezpośrednie z mieszkańcami gminy
- umieszczanie okresowych informacji etapach realizacji PRLok na stronach www i w biuletynie gminy Terespol
- przekazywanie okresowych informacji o stanie realizacji PRLok do lokalnych mediów, Starostwa Powiatowego w Białej Podlaskiej, Urzędu Marszałkowskiego w Lublinie oraz organizacji i przedsiębiorstw zaangażowanych przy realizacji zadań i projektów wynikających z planu.

Załącznik Nr 1

X. OPIS PROJEKTÓW INWESTYCYJNYCH NA LATA 2004 – 2013 (źródła finansowania, skutki społeczne i gospodarcze) – gmina Terespol.

1. Budowa sieci dróg gminnych w miejscowości Małaszewicze.

Inwestycja będzie polegała na budowie i przebudowie istniejącej sieci dróg gminnych. Realizacja inwestycji ułatwi i przyspieszy dojazd z największego skupiska mieszkańców (2000 mieszkańców) na terenie gminy, do miejsc pracy oraz stworzy lepsze warunki do wykorzystania terenów inwestycyjnych. Istnieje możliwość pozyskania 75% środków z funduszy strukturalnych UE.

Łączny koszt inwestycji: 3.646.000 PLN

Planowany okres realizacji: 2004 – 2006r.

Oczekiwane rezultaty:

Powyższe działanie poprawi dostępność komunikacyjną osiedli mieszkaniowych oraz stworzy możliwości powstania nowych terenów inwestycyjnych. Realizacja inwestycji przyczyni się również do rozwiązania takich problemów jak:

- skrócenie czasu przejazdu
- oszczędność kosztów przejazdu
- zmniejszenie emisji spalin do atmosfery
- zmniejszenie hałasu
- poprawa bezpieczeństwa drogowego
- przedłużenie żywotności pojazdów samochodowych
- podniesienie wartości istniejących obiektów
- podniesienie wartości i atrakcyjności terenów inwestycyjnych

Źródła finansowania:

- Budżet gminy – 15%
- Budżet państwa – 10%
- Środki Unii Europejskiej z funduszy strukturalnych Unii Europejskiej – 75 %.

2. Budowa i przebudowa drogi gminnej 000802L Lebieziew – Kobylany.

Inwestycja będzie polegała na budowie i przebudowie istniejącej drogi gminnej. Realizacja inwestycji ułatwi i przyspieszy dojazd mieszkańców do miejsc pracy w Małaszewiczach poprzez ominięcie uciążliwego przejazdu kolejowego w Kobylanach. oraz stworzy lepsze warunki dostępności komunikacyjnej. Zmniejszy uciążliwość związaną z hałasem, zanieczyszczeniem powietrza mieszkańcom Kobylan. Istnieje możliwość pozyskania 75% środków z funduszy strukturalnych UE.

Łączny koszt inwestycji: 4.047.000 PLN

Planowany okres realizacji: 2004 – 2006r.

Oczekiwane rezultaty:

Po zrealizowaniu inwestycji droga nr 000802 L będzie stanowiła obwodnicę dla transportu wiejskiego.

Powyższe działanie poprawi dostępność komunikacyjną do osiedli mieszkaniowych oraz stworzy możliwości powstania nowych terenów inwestycyjnych. Realizacja inwestycji przyczyni się również do rozwiązywania takich problemów jak:

- skrócenie czasu przejazdu
- oszczędność kosztów przejazdu
- zmniejszenie emisji spalin do atmosfery
- zmniejszenie hałasu
- poprawa bezpieczeństwa drogowego
- przedłużenie żywotności pojazdów samochodowych
- podniesienie wartości istniejących obiektów
- podniesienie wartości i atrakcyjności terenów inwestycyjnych

Źródła finansowania:

- Budżet gminy – 15%
- Budżet państwa – 10%
- Środki Unii Europejskiej z funduszy strukturalnych Unii Europejskiej – 75 %.

3. Budowa drogi gminnej Nr 012 w Krzyczewie – nawierzchnia.

Realizacja inwestycji ułatwi połączenie z drogą wojewódzką, skróci czas dojazdu do obiektów zabytkowych na terenie Krzyczewa oraz terenów rekreacyjnych nad Bugiem. Realizacja cyklu inwestycyjnego otworzy nowe tereny pod inwestycje turystyczne i rekreacyjne. Wybudowana droga ułatwi dojazd Straży Granicznej.

Łączny koszt inwestycji : 280.981 PLN

Planowany okres realizacji: 2004r.

Oczekiwane rezultaty:

Realizacja inwestycji przyczyni się również do rozwiązywania takich problemów jak:

- skrócenie czasu przejazdu
- oszczędność kosztów przejazdu
- zmniejszenie emisji spalin do atmosfery
- zmniejszenie hałasu
- poprawa bezpieczeństwa drogowego
- przedłużenie żywotności pojazdów samochodowych
- podniesienie wartości istniejących obiektów
- zwiększenie liczby turystów

2005-01-132005-01-13

- podniesienie wartości i atrakcyjności terenów rekreacyjnych nad Bugiem.

Źródła finansowania:

- Budżet gminy – 47%
- Budżet państwa – 53%
- Środki Unii Europejskiej z funduszy strukturalnych Unii Europejskiej – 0 %.

4. Budowa odcinka drogi Nr 001w Krzyczenie – nawierzchnia.

Inwestycja jest kontynuacją inwestycji z lat ubiegłych. Jednocześnie zostanie połączona droga gminna z drogą wojewódzką. Nowe i zmodernizowane drogi ułatwią połączenie z drogą wojewódzką, skrócą i ułatwią dojazd do obiektów zabytkowych na terenie Krzyczewa oraz terenów rekreacyjnych nad Bugiem. Realizacja cyklu inwestycyjnego otworzy nowe tereny pod inwestycje turystyczne i rekreacyjne.

Łączny koszt inwestycji : 35.000 PLN

Planowany okres realizacji: 2004r.

Źródła finansowania:

- Budżet gminy – 100%
- Budżet państwa – 0%
- Środki Unii Europejskiej z funduszy strukturalnych Unii Europejskiej – 0%.

5. Budowa drogi gminnej Nr 037 w Murawcu.

Inwestycja dotyczy wykonania nawierzchni istniejącej drogi. Wybudowana droga ułatwi dojazd Straży Granicznej oraz dostęp do terenów rekreacyjnych nad Bugiem. Realizacja inwestycji otworzy nowe tereny pod inwestycje turystyczne i rekreacyjne.

Łączny koszt inwestycji: 241.871 PLN

Planowany okres realizacji: 2004r.

Oczekiwane rezultaty:

Powyższe działanie poprawi dostępność komunikacyjną do infrastruktury przygranicznej i terenów rekreacyjnych. Stworzy możliwości powstania nowych terenów inwestycyjnych. Realizacja inwestycji przyczyni się również do rozwiązania takich problemów jak:

- skrócenie czasu przejazdu
- oszczędność kosztów przejazdu
- zmniejszenie emisji spalin do atmosfery
- zmniejszenie hałasu
- poprawa bezpieczeństwa drogowego
- przedłużenie żywotności pojazdów samochodowych

2005-01-132005-01-13

- podniesienie wartości istniejących obiektów
- podniesienie wartości i atrakcyjności terenów rekreacyjnych nad Bugiem.

Źródła finansowania:

- Budżet gminy – 46,8%
- Budżet państwa – 53,2%
- Środki Unii Europejskiej z funduszy strukturalnych Unii Europejskiej – 0 %.

6. Budowa drogi gminnej w Łęgach.

Kontynuacja poprzedniego etapu inwestycji, wykonanie nawierzchni istniejącej drogi. Wybudowana droga poprawi dostępność komunikacyjną, przyczyni się do podniesienia poziomu bezpieczeństwa na drogach.

Łączny koszt inwestycji: 200.000 PLN

Planowany okres realizacji: 2004r.

Oczekiwane rezultaty:

Powyższe działanie poprawi dostępność komunikacyjną, przyczyni się do podniesienia poziomu bezpieczeństwa na drogach. Realizacja inwestycji przyczyni się również do rozwiązywania takich problemów jak:

- skrócenie czasu przejazdu
- oszczędność kosztów przejazdu
- zmniejszenie emisji spalin do atmosfery
- zmniejszenie hałasu
- przedłużenie żywotności pojazdów samochodowych
- podniesienie wartości istniejących obiektów

Źródła finansowania:

- Budżet gminy – 100%
- Budżet państwa – 0%
- Środki Unii Europejskiej z funduszy strukturalnych Unii Europejskiej – 0 %.

7. Budowa drogi gminnej w Starzynie.

Kontynuacja poprzedniego etapu inwestycji, wykonanie nawierzchni istniejącej drogi. Wybudowana droga poprawi dostępność komunikacyjną, przyczyni się do podniesienia poziomu bezpieczeństwa na drogach.

Łączny koszt inwestycji: 110.000 PLN

Planowany okres realizacji: 2004r.

2005-01-132005-01-13

Oczekiwane rezultaty:

Powyższe działanie poprawi dostępność komunikacyjną, przyczyni się do podniesienia poziomu bezpieczeństwa na drogach. Realizacja inwestycji przyczyni się również do rozwiązywania takich problemów jak:

- skrócenie czasu przejazdu
- oszczędność kosztów przejazdu
- zmniejszenie emisji spalin do atmosfery
- zmniejszenie hałasu
- przedłużenie żywotności pojazdów samochodowych
- podniesienie wartości istniejących obiektów

Źródła finansowania:

- Budżet gminy – 100%
- Budżet państwa – 0%
- Środki Unii Europejskiej z funduszy strukturalnych Unii Europejskiej – 0 %.

8. Budowa drogi gminnej Samowicze – Kosomin.

Kontynuacja poprzedniego etapu inwestycji, wykonanie nawierzchni istniejącej drogi. Wybudowana droga poprawi dostępność komunikacyjną, przyczyni się do podniesienia poziomu bezpieczeństwa na drogach.

Łączny koszt inwestycji: 120.000 PLN

Planowany okres realizacji: 2004r.

Oczekiwane rezultaty:

Powyższe działanie poprawi dostępność komunikacyjną, przyczyni się do podniesienia poziomu bezpieczeństwa na drogach. Realizacja inwestycji przyczyni się również do rozwiązywania takich problemów jak:

- skrócenie czasu przejazdu
- oszczędność kosztów przejazdu
- zmniejszenie emisji spalin do atmosfery
- zmniejszenie hałasu
- przedłużenie żywotności pojazdów samochodowych
- podniesienie wartości istniejących obiektów

Źródła finansowania:

- Budżet gminy – 100%
- Budżet państwa – 0%
- Środki Unii Europejskiej z funduszy strukturalnych Unii Europejskiej – 0 %.

2005-01-132005-01-13

9. Budowa drogi gminnej ul. Pięknej w Łobaczewie Małym.

Budowa nowej drogi od podstaw. Realizacja inwestycji przyczyni się do znacznego ułatwienia dojazdu do istniejących posesji i przyszłych terenów inwestycyjnych. Ułatwi dojazd do zabytkowych obiektów Fortu Twierdzy Brzeskiej.

Łączny koszt inwestycji: 140.000 PLN

Planowany okres realizacji: 2004 - 2005r.

Oczekiwane rezultaty:

Powyższe działanie poprawi dostępność komunikacyjną mieszkańcom i turystom, przyczyni się do podniesienia poziomu bezpieczeństwa na drogach. Realizacja inwestycji przyczyni się również do:

- skrócenia czasu przejazdu
- oszczędności kosztów przejazdu
- zmniejszenie emisji spalin do atmosfery
- zmniejszenie hałasu
- przedłużenie żywotności pojazdów samochodowych
- podniesienie wartości istniejących obiektów
- podniesienia atrakcyjności turystycznej gminy
- wzrostu wartości terenów i obiektów

Źródła finansowania:

- Budżet gminy – 100%
- Budżet państwa – 0%
- Środki Unii Europejskiej z funduszy strukturalnych Unii Europejskiej – 0 %.

10. Budowa drogi gminnej ul. Fortecznej w Łobaczewie Małym .

Budowa drogi od podstaw. Realizacja inwestycji przyczyni się do znacznego ułatwienia dojazdu do istniejących posesji i przyszłych terenów inwestycyjnych. Ułatwi dojazd do zabytkowych obiektów Fortu Twierdzy Brzeskiej.

Łączny koszt inwestycji: 240.000 PLN

Planowany okres realizacji: 2004 - 2005r.

Oczekiwane rezultaty:

Powyższe działanie poprawi dostępność komunikacyjną mieszkańcom i turystom, przyczyni się do podniesienia poziomu bezpieczeństwa na drogach. Realizacja inwestycji przyczyni się również do:

- skrócenia czasu przejazdu

2005-01-132005-01-13

- oszczędności kosztów przejazdu
- zmniejszenie emisji spalin do atmosfery
- zmniejszenie hałasu
- przedłużenie żywotności pojazdów samochodowych
- podniesienie wartości istniejących obiektów
- podniesienia atrakcyjności turystycznej gminy
- wzrostu wartości terenów i obiektów

Źródła finansowania:

- Budżet gminy – 100%
- Budżet państwa – 0%
- Środki Unii Europejskiej z funduszy strukturalnych Unii Europejskiej – 0 %.

11. Budowa drogi gminnej ul. Krótkiej w Kobylanach.

Kontynuacja inwestycji polegająca na realizacji kolejnego etapu utwardzania sieci dróg w Kobylanach. Budowana droga poprawi dostępność komunikacyjną, przyczyni się do podniesienia poziomu bezpieczeństwa na drogach sołectwa i gminy.

Łączny koszt inwestycji: 140.000 PLN

Planowany okres realizacji: 2004 - 2005r.

Oczekiwane rezultaty:

Powyższe działanie poprawi dostępność komunikacyjną, przyczyni się do podniesienia poziomu bezpieczeństwa na drogach. Realizacja inwestycji przyczyni się również do rozwiązywania takich problemów jak:

- skrócenie czasu przejazdu
- oszczędność kosztów przejazdu
- zmniejszenie emisji spalin do atmosfery
- zmniejszenie hałasu
- przedłużenie żywotności pojazdów samochodowych
- podniesienie wartości istniejących obiektów

Źródła finansowania:

- Budżet gminy – 100%
- Budżet państwa – 0%
- Środki Unii Europejskiej z funduszy strukturalnych Unii Europejskiej – 0 %.

12. Budowa drogi gminnej ul. Cichej w Kobylanach.

Kontynuacja inwestycji polegająca na realizacji kolejnego etapu utwardzania sieci dróg w Kobylanach. Budowana droga poprawi dostępność komunikacyjną, przyczyni się do podniesienia poziomu bezpieczeństwa na drogach sołectwa i gminy.

2005-01-132005-01-13

Łączny koszt inwestycji: 230.000 PLN

Planowany okres realizacji: 2005 - 2006r.

Oczekiwane rezultaty:

Powyższe działanie poprawi dostępność komunikacyjną, przyczyni się do podniesienia poziomu bezpieczeństwa na drogach. Realizacja inwestycji przyczyni się również do rozwiązywania takich problemów jak:

- skrócenie czasu przejazdu
- oszczędność kosztów przejazdu
- zmniejszenie emisji spalin do atmosfery
- zmniejszenie hałasu
- przedłużenie żywotności pojazdów samochodowych
- podniesienie wartości istniejących obiektów

Źródła finansowania:

- Budżet gminy – 100%
- Budżet państwa – 0%
- Środki Unii Europejskiej z funduszy strukturalnych Unii Europejskiej – 0 %.

13. Budowa zatoki postojowej przy ul. Wiejskiej w Małaszewiczach.

Realizacja inwestycji w bezpośredniej bliskości szkoły, Składu Celnego i biurowców ma na celu podniesienie bezpieczeństwa mieszkańców gminy.

Łączny koszt inwestycji: 158.000 PLN

Planowany okres realizacji: 2004 – 2005r.

Oczekiwane rezultaty:

Powyższe działanie poprawi poziom bezpieczeństwa zarówno przechodniów jak i uczestników ruchu drogowego, poprawi dostępność komunikacyjną do szkoły i pobliskich przedsiębiorstw. Realizacja inwestycji przyczyni się również do rozwiązywania takich problemów jak:

- skrócenie czasu przejazdu
- zmniejszenie emisji spalin do atmosfery
- zmniejszenie hałasu
- poprawa bezpieczeństwa drogowego
- przedłużenie żywotności pojazdów samochodowych
- podniesienie wartości istniejących obiektów

Źródła finansowania:

2005-01-132005-01-13

- Budżet gminy – 100%
- Budżet państwa – 0%

14. Budowa ulicy Strażackiej w Neplach c.d.

Kontynuacja inwestycji polegająca na realizacji utwardzenia na dalszym odcinku drogi. Budowana droga poprawi dostępność komunikacyjną, przyczyni się do podniesienia poziomu bezpieczeństwa na drogach sołectwa i gminy.

Łączny koszt inwestycji: 88.000 PLN

Planowany okres realizacji: 2004 - 2005r.

Oczekiwane rezultaty:

Powyższe działanie poprawi dostępność komunikacyjną, przyczyni się do podniesienia poziomu bezpieczeństwa na drogach. Realizacja inwestycji przyczyni się również do rozwiązywania takich problemów jak:

- skrócenie czasu przejazdu
- oszczędność kosztów przejazdu
- zmniejszenie emisji spalin do atmosfery
- zmniejszenie hałasu
- przedłużenie żywotności pojazdów samochodowych
- podniesienie wartości istniejących terenów i obiektów

Źródła finansowania:

- Budżet gminy – 100%
- Budżet państwa – 0%
- Środki Unii Europejskiej z funduszy strukturalnych Unii Europejskiej – 0 %.

15. Budowa drogi nr 000821L łączącej E-30 z Portem PKP.

Inwestycja będzie polegała na przebudowie drogi i przystosowaniu jej do obsługi transportu ciężkiego. Droga jest jedynym połączeniem Portu PKP, Wolnego Obszaru Celnego i innych Terminali Przeładunkowych w Małaszewiczach z drogą krajową E-30 i jakąkolwiek siecią dróg publicznych. Realizacja inwestycji ma na celu poprawę dostępności komunikacyjnej terenów. Otworzy nowe tereny pod inwestycje i usługi komercyjne. Istnieje możliwość pozyskania 75% środków z funduszy strukturalnych UE.

Łączny koszt inwestycji: 955.000 PLN

Planowany okres realizacji: 2004 – 2005r.

Oczekiwane rezultaty:

2005-01-132005-01-13

Powyższe działanie poprawi dostępność komunikacyjną do Portu PKP, Wolnego Obszaru Celnego i Terminalu Przeładunkowego. Stworzy możliwości powstania nowych terenów inwestycyjnych. Realizacja inwestycji przyczyni się również do rozwiązania takich problemów jak:

- skrócenie czasu przejazdu
- oszczędność kosztów przejazdu
- zmniejszenie emisji spalin do atmosfery
- zmniejszenie hałasu
- poprawa bezpieczeństwa drogowego
- przedłużenie żywotności pojazdów samochodowych
- podniesienie wartości istniejących obiektów
- podniesienie wartości i atrakcyjności nowych terenów inwestycyjnych

Źródła finansowania:

- Budżet gminy – 15%
- Budżet państwa – 10%
- Środki Unii Europejskiej z funduszy strukturalnych Unii Europejskiej – 75 %.

16. Budowa dróg na nowym osiedlu w Małaszewiczach.

Inwestycja będzie polegała na budowie sieci dróg i oświetlenia ulic na osiedlu Nr II Małaszewicze. Istnieje możliwość pozyskania środków z funduszy strukturalnych Unii Europejskiej w wysokości do 75% kwalifikowanych kosztów budowy.

Łączny koszt inwestycji: 1.240.000 PLN

Planowany okres realizacji: 2005 – 2008r.

Oczekiwane rezultaty:

Powyższe działanie poprawi dostępność komunikacyjną terenów mieszkaniowych i biznesowych. Realizacja inwestycji przyniesie nie tylko efekty w postaci ożywienia gospodarczego, przyczyni się również do rozwiązania takich problemów jak:

- skrócenie czasu przejazdu
- oszczędność kosztów przejazdu
- zmniejszenie emisji spalin do atmosfery
- zmniejszenie hałasu
- poprawa bezpieczeństwa drogowego
- przedłużenie żywotności pojazdów samochodowych

Źródła finansowania:

- Budżet gminy – 15%
- Budżet państwa – 10%
- Środki Unii Europejskiej z funduszy strukturalnych Unii Europejskiej – do 75%

2005-01-13/2005-01-13

17. Budowa chodników i zatok postojowych przy ul Kolejarzy w Małaszewiczach.

Realizacja inwestycji w głównej ulicy, w bezpośredniej bliskości osiedli mieszkaniowych (ponad 2.000 mieszkańców), szkół, zakładów pracy, cmentarza. Inwestycja na celu podniesienie poziomu bezpieczeństwa mieszkańców gminy oraz wzrostu atrakcyjności Małaszewicz.

Łączny koszt inwestycji: 330.000 PLN

Planowany okres realizacji: 2005 – 2006r.

Oczekiwane rezultaty:

Powyższe działanie poprawi poziom bezpieczeństwa zarówno przechodniów jak i uczestników ruchu drogowego, poprawi dostępność komunikacyjną do szkół i zakładów pracy. Realizacja inwestycji przyczyni się również do rozwiązania takich problemów jak:

- poprawa bezpieczeństwa drogowego
- podniesienie wartości istniejących obiektów

Źródła finansowania:

- Budżet gminy – 100%
- Budżet państwa – 0%
- Środki Unii Europejskiej z funduszy strukturalnych Unii Europejskiej – 0 %.

18. Budowa ul. Spacerowej z chodnikiem i ulicy Słonecznej w Koroszczynie.

Inwestycja jest pierwszym etapem realizacji wieloletniego planu budowy dróg w Koroszczynie. Ma na celu udrożnienie dojazdu do bloków mieszkalnych poprzez budowę odcinka drogi łączącego osiedle mieszkaniowe z drogą powiatową. Drugi odcinek drogi połączy drogę powiatową z hydrofornią obsługującą ujęcie wody. Realizacja inwestycji poprawi dostępność komunikacyjną mieszkańcom osiedla, poprawi warunki bezpieczeństwa drogowego, otworzy nowe tereny pod inwestycje i usługi komercyjne.

Łączny koszt inwestycji: 630.000 PLN

Planowany okres realizacji: 2005 – 2008r.

Oczekiwane rezultaty:

Powyższe działanie poprawi dostępność komunikacyjną, poprawi bezpieczeństwo na drogach, ułatwi dojazd do hydroforni. Stworzy możliwości powstania nowych terenów

2005-01-132005-01-13

53

inwestycyjnych. Realizacja inwestycji przyczyni się również do rozwiązania takich problemów jak:

- skrócenie czasu przejazdu
- oszczędność kosztów przejazdu
- zmniejszenie emisji spalin do atmosfery
- zmniejszenie hałasu
- poprawa bezpieczeństwa drogowego
- przedłużenie żywotności pojazdów samochodowych
- podniesienie wartości istniejących obiektów
- podniesienie wartości i atrakcyjności terenów inwestycyjnych

Źródła finansowania:

- Budżet gminy – 100%
- Budżet państwa – 0%
- Środki Unii Europejskiej z funduszy strukturalnych Unii Europejskiej – 0 %.

19. Budowa ulic w Neplach – zbiorczo.

Inwestycja jest kontynuacją rozpoczętych zadań i ma na celu poprawę dostępności komunikacyjnej terenów.

Łączny koszt I etapu inwestycji: 450.000 PLN

Planowany okres realizacji: 2005 – 2008r.

Oczekiwane rezultaty:

Powyższe działanie poprawi dostępność mieszkańcom i turystom. Realizacja inwestycji przyczyni się do rozwiązania takich problemów jak:

- skrócenie czasu przejazdu
- oszczędność kosztów przejazdu
- zmniejszenie emisji spalin do atmosfery
- zmniejszenie hałasu
- poprawa bezpieczeństwa drogowego
- przedłużenie żywotności pojazdów samochodowych
- podniesienie wartości istniejących obiektów

Źródła finansowania:

- Budżet gminy – 100%
- Budżet państwa – 0%
- Środki Unii Europejskiej z funduszy strukturalnych Unii Europejskiej – 0 %.
- Środki Unii Europejskiej z funduszy strukturalnych Unii Europejskiej – 0 %.

20. Budowa ulicy Sportowej w Łobaczewie Małym.

2005-01-13/2005-01-13

Budowa drogi od podstaw. Realizacja inwestycji, przyczyni się do znacznego ułatwienia dojazdu do istniejących posesji i terenów inwestycyjnych przeznaczonych pod budownictwo mieszkaniowe.

Łączny koszt inwestycji: 260.000 PLN

Planowany okres realizacji: 2005 - 2008r.

Oczekiwane rezultaty:

Powyższe działanie poprawi dostępność komunikacyjną mieszkańcom i turystom, przyczyni się do podniesienia poziomu bezpieczeństwa na drogach. Realizacja inwestycji przyczyni się również do:

- skrócenia czasu przejazdu
- oszczędności kosztów przejazdu
- zmniejszenie emisji spalin do atmosfery
- zmniejszenie hałasu
- przedłużenie żywotności pojazdów samochodowych
- podniesienie wartości istniejących obiektów
- podniesienia atrakcyjności turystycznej gminy
- wzrostu wartości terenów i obiektów

Źródła finansowania:

- Budżet gminy – 100%
- Budżet państwa – 0%
- Środki Unii Europejskiej z funduszy strukturalnych Unii Europejskiej – 0 %.

21. Budowa drogi w Lebiedziewie (Choina).

Inwestycja polegająca na utwardzeniu nawierzchni drogi. Budowana droga poprawi dostępność komunikacyjną, przyczyni się do podniesienia poziomu bezpieczeństwa na drogach sołectwa i gminy.

Łączny koszt inwestycji: 65.000 PLN

Planowany okres realizacji: 2005 - 2006r.

Oczekiwane rezultaty:

Powyższe działanie poprawi dostępność komunikacyjną, przyczyni się do podniesienia poziomu bezpieczeństwa na drogach. Realizacja inwestycji przyczyni się również do rozwiązywania takich problemów jak:

- skrócenie czasu przejazdu
- oszczędność kosztów przejazdu

2005-01-132005-01-13

- zmniejszenie emisji spalin do atmosfery
- zmniejszenie hałasu
- przedłużenie żywotności pojazdów samochodowych
- podniesienie wartości istniejących obiektów

Źródła finansowania:

- Budżet gminy – 100%
- Budżet państwa – 0%
- Środki Unii Europejskiej z funduszy strukturalnych Unii Europejskiej – 0 %.

22. Budowa drogi gminnej Nr 012 w Krzyczewie II Etap.

Inwestycja jest kontynuacją inwestycji z lat ubiegłych. Zaplanowany cykl inwestycyjny zmierza do realizacji kolejnego etapu budowy i przebudowy drogi. Nowa droga ułatwi połączenie z drogą wojewódzką, skróci i ułatwi dojazd do obiektów zabytkowych na terenie Krzyczewa oraz terenów rekreacyjnych nad Bugiem. Realizacja cyklu inwestycyjnego otworzy nowe tereny pod inwestycje turystyczne i rekreacyjne.

Łączny koszt inwestycji: 450.000 PLN

Planowany okres realizacji: 2005 - 2008.

Źródła finansowania:

- Budżet gminy – 100%
- Budżet państwa – 0%
- Środki Unii Europejskiej z funduszy strukturalnych Unii Europejskiej – 0%.

23. Wykonanie zjazdów do posesji: Lechuty Małe, Lechuty Duże, Michalków, Polatycze.

Inwestycja jest dokończeniem inwestycji drogowych z lat ubiegłych. Ułatwi dobry dojazd do posesji dla mieszkańców.

Łączny koszt inwestycji: 100.000 PLN

Planowany okres realizacji: 2004.

Źródła finansowania:

- Budżet Gminy – 100%
- Budżet państwa – 0%
- Środki Unii Europejskiej z funduszy strukturalnych Unii Europejskiej – 0%.

24. Budowa zagrodowych oczyszczalni ścieków.

2005-01-132005-01-13

56

Inwestycja jest kontynuacją planu likwidacji szamb.
Realizacja inwestycji przyczyni się do ochrony środowiska naturalnego.

Łączny koszt inwestycji: 130.000 PLN

Planowany okres realizacji: 2004r.

Oczekiwane rezultaty:

Realizacja inwestycji przyczyni się również do:

- ochrona zdrowia mieszkańców
- stworzenia warunków do produkcji zdrowej żywności

Źródła finansowania:

- Budżet gminy – 100%
- Budżet państwa – 0%
- Środki Unii Europejskiej z funduszy strukturalnych Unii Europejskiej – 0%.

25. Wykonanie przecisku pod torami w Kobylanach.

Zadanie inwestycyjne ściśle związane z realizacją zadania opisanego w poz. 25.

Łączny koszt inwestycji: 80.000 PLN

Planowany okres realizacji: 2004 - 2005.

Źródła finansowania:

- Budżet gminy – 100%
- Budżet państwa – 0%
- Środki Unii Europejskiej z funduszy strukturalnych Unii Europejskiej – 0%.

26. Budowa kanalizacji Małaszewicze – Kobylany.

Zadanie inwestycyjne będzie polegało na budowie odcinka sieci kanalizacji łączącej Małaszewicze z komunalną oczyszczalnią ścieków w Koroszczynie, tym samym umożliwi podłączenie Punktu Odpraw Weterynaryjnych i Fitosanitarnych do systemu sieci kanalizacyjnej. Realizacja inwestycji przyczyni się do ochrony wód i środowiska naturalnego, podniesie atrakcyjność inwestycyjną terenów. Uzbuduje nowe tereny budownictwa mieszkaniowego.

Łączny koszt inwestycji: 230.000 PLN

Planowany okres realizacji: 2004 -2005

Oczekiwane rezultaty:

2005-01-132005-01-13

57

Realizacja inwestycji przyczyni się również do:

- ochrona zdrowia mieszkańców
- podniesienie wartości i atrakcyjności terenów inwestycyjnych
- wzrost wartości istniejących obiektów

Źródła finansowania:

- Budżet gminy – 100%
- Budżet państwa – 0%
- Środki Unii Europejskiej z funduszy strukturalnych Unii Europejskiej – 0%.

27. Zakup urządzeń do segregacji odpadów komunalnych.

Inwestycja jest realizacją pierwszego etapu wdrażania we współpracy z sąsiednimi gminami nowoczesnego systemu segregacji i utylizacji odpadów komunalnych (budowa GPSO).

Realizacja inwestycji przyczyni się do ochrony środowiska naturalnego, pozwoli na odzysk surowców wtórnych.

Łączny koszt inwestycji: 200.000 PLN

Planowany okres realizacji: 2004r.

Oczekiwane rezultaty:

Realizacja inwestycji przyczyni się również do:

- ochrona zdrowia mieszkańców
- stworzenia nowych miejsc pracy

Źródła finansowania:

- Budżet gminy – 100%
- Budżet państwa – 0%
- Środki Unii Europejskiej z funduszy strukturalnych Unii Europejskiej – 0%.

28. Wykup terenów pod planowane inwestycje.

Zadanie stanowi pierwszy etap prac związanych z planowaną budową Centrum Gminy Terespol i zbiornika małej retencji wraz z urządzeniem terenów zieleni parkowej.

Łączny koszt realizacji I etapu inwestycji: 150.000 PLN

Planowany okres realizacji: 2004r.

Źródła finansowania:

2005-01-132005-01-13

- Budżet gminy – 100%
- Budżet państwa – 0%
- Środki Unii Europejskiej z funduszy strukturalnych Unii Europejskiej - 0%.

29. Budowa Centrum Gminy Terespol.

W planie zagospodarowania przestrzennego gminy przewidziano lokalizację obiektów Centrum Gminy Terespol na terenie 60-cio hektarowym terenie we wsi Kobylany. Planowany jest podział zadania na cztery etapy:

- I etap – 2004 - 2005 r. rozstrzygnięcie konkursu architektonicznego
  - II etap – 2005 – 2006r. wykonanie projektu na realizację infrastruktury technicznej
  - III etap – 2007 -2013r. budowa pełnej infrastruktury technicznej
  - IV etap – 2007 – 2013r. budowa budynku administracyjnego Centrum Gminy
- Realizacja III i IV etapu zakłada możliwość pokrycia 75% kwalifikowanych kosztów budowy z funduszy strukturalnych UE oraz 10% z budżetu państwa.

Łączny koszt inwestycji: 10.333.800 PLN

Planowany okres realizacji: 2004 - 2013

Oczekiwane rezultaty:

Realizacja całej inwestycji przyniesie wymierne korzyści w postaci poprawy obsługi klientów, przyczyni się do ożywienia gospodarczego oraz:

- skrócenia czasu obsługi klientów
- oszczędności kosztów dojazdu do urzędu gminy
- podniesienia atrakcyjności terenów inwestycyjnych
- utworzenia nowych miejsc pracy
- wzrostu wartości terenów i nieruchomości.

29. 1. Rozstrzygnięcie konkursu architektonicznego na prace projektowe związane z budową Centrum Gminy Terespol.

Inwestycja stanowi pierwszy etap prac związanych z planowaną budową Centrum Gminy Terespol.

Łączny koszt realizacji I etapu inwestycji: 100.000 PLN

Planowany okres realizacji: 2004 – 2005r.

Źródła finansowania:

- Budżet gminy – 100%
- Budżet państwa – 0%

-Środki Unii Europejskiej z funduszy strukturalnych Unii Europejskiej - 0%.

29.2. Wykonanie projektu na realizację infrastruktury technicznej Centrum Gminy wraz z obiektami kubaturowymi.

Inwestycja stanowi drugi etap prac związanych z planowaną budową Centrum Gminy Terespol.

Łączny koszt inwestycji: 300.000. PLN

Planowany okres realizacji: 2005 - 2006

Źródła finansowania:

- Budżet gminy – 100%
- Budżet państwa – 0%
- Środki Unii Europejskiej z funduszy strukturalnych Unii Europejskiej - 0%.

29.3. Budowa pełnej infrastruktury technicznej na terenach przeznaczonych na budowę Centrum Gminy Terespol wraz z osiedlem mieszkaniowym.

Trzeci etap prac związanych z planowaną budową Centrum Gminy Terespol. Inwestycja ma na celu wybudowanie infrastruktury technicznej tj. pełnego uzbrojenia podziemnego oraz dróg niezbędnych do prawidłowej obsługi osiedla, na którym zbudowane będzie Centrum Gminy Terespol.

Łączny koszt inwestycji: 5.934.800 PLN

Planowany okres realizacji: 2007 – 2013r.

Źródła finansowania:

- Budżet gminy – 15%
- Budżet państwa – 10%
- Środki Unii Europejskiej z funduszy strukturalnych Unii Europejskiej - 75%.

29.4. Budowa obiektu administracyjnego Centrum Gminy Terespol.

Czwarty etap prac związanych z planowaną budową Centrum Gminy Terespol. Inwestycja ma na celu wybudowanie obiektu, w którym mieścić się będzie siedziba władz gminy oraz jednostki organizacyjne i inne instytucje związane z funkcjonowaniem gminy.

Łączny koszt inwestycji: 4.000.000 PLN

Planowany okres realizacji: 2007 – 2013r.

Źródła finansowania:

- Budżet gminy – 25%
- Budżet państwa – 0%
- Środki Unii Europejskiej z funduszy strukturalnych Unii Europejskiej - 75% przy założeniu, że UE rozpocznie współfinansowanie tego typu projektów

30. Budowa zbiornika małej retencji wraz z urządzeniem terenów zieleni parkowej przy rzece Czapelka w Kobylanach.

Inwestycja ma na celu zabezpieczenie terenów przed możliwością podtopień oraz stworzenie terenów inwestycyjnych pod obiekty sportowe i turystyczne.

Łączny koszt inwestycji: 3.500.000 PLN

Planowany okres realizacji: 2007 – 2013r.

Źródła finansowania:

- Budżet gminy – 25%
- Budżet państwa – 0%
- Środki Unii Europejskiej z funduszy strukturalnych Unii Europejskiej - 75%.

Oczekiwane rezultaty:

Realizacja inwestycji przyniesie efekty w postaci ożywienia gospodarczego, przyczyni się również do:

- zwiększenia bazy turystycznej
- powstania nowych miejsc pracy w sektorze sportu i turystyki
- aktywizacji młodzieży
- zwiększenia oferty miejsc pracy dla kobiet
- wzrostu zapotrzebowania na usługi związane ze sportem i turystyką
- ochrony środowiska naturalnego
- wzrostu atrakcyjności terenów inwestycyjnych

31. Przebudowa gminnego systemu oświetlenia ulic na niezależny system wydzielony.

Inwestycja będzie polegała na budowie wydzielonego systemu oświetlenia ulic, co pozwoli zmniejszyć koszty związane z opłatami za energię elektryczną. Koszty inwestycji pokryje gmina ze środków własnych.

Łączny koszt inwestycji: 1.200.000 PLN

Planowany okres realizacji: 2005 – 2008r.

Oczekiwane rezultaty:

Powyższe działanie obniży wydatki gminy i poprawi płynność finansową. Realizacja inwestycji przyniesie nie tylko efekty finansowe, przyczyni się również do:

- poprawa bezpieczeństwa drogowego
- podniesienia atrakcyjności turystycznej gminy

Źródła finansowania:

- Budżet gminy – 100%
- Budżet państwa – 0%
- Środki Unii Europejskiej z funduszy strukturalnych Unii Europejskiej - 0%.

32. Przebudowa wodociągu – bloki Małaszewicze.

Zadanie inwestycyjne będzie polegało na przebudowie wodociągu, co poprzez dostępność do wodociągu komunalnego poprawi jakość dostarczanej wody. Istnieje możliwość pozyskania środków w wysokości do 75% kwalifikowanych kosztów budowy z funduszy strukturalnych Unii Europejskiej oraz dodatkowo 10% z budżetu państwa.

Łączny koszt inwestycji: 340.000 PLN

Planowany okres realizacji: 2006 -2008

Oczekiwane rezultaty:

Realizacja inwestycji przyczyni się również do:

- ochrona zdrowia mieszkańców
- podniesienie wartości i atrakcyjności terenów inwestycyjnych
- wzrost wartości istniejących obiektów

Źródła finansowania:

- Budżet gminy – 15%
- Budżet państwa – 10%
- Środki Unii Europejskiej z funduszy strukturalnych Unii Europejskiej – 75%.

33. Budowa kolejnych ścieżek rowerowych z kładką nad trasą E 30.

W planie zagospodarowania przestrzennego gminy przewidziano lokalizację pod budowę kolejnej nitki ścieżek rowerowych i kładki nad trasą E 30.

Dla obiektów sportowo – rekreacyjnych istnieje możliwość pozyskania 75% kwalifikowanych kosztów budowy z funduszy strukturalnych UE oraz 10% z budżetu państwa.

Łączny koszt inwestycji: 1.500.000 PLN

Planowany okres realizacji: 2007- 2013

Oczekiwane rezultaty:

Powyższe działanie podniesie atrakcyjność turystyczną gminy. Realizacja inwestycji przyniesie efekty w postaci ożywienia turystycznego, przyczyni się do:

- powstania nowych miejsc pracy w sektorze sportu i turystyki
- aktywizacji młodzieży
- wzrostu zapotrzebowania na usługi związane ze sportem i turystyką

Źródła finansowania:

- Budżet gminy – 15%
- Budżet państwa – 10%
- Środki Unii Europejskiej z funduszy strukturalnych Unii Europejskiej - do 75%.

34. Budowa cmentarza komunalnego w Koroszczynie.

Inwestycja ma na celu rozwiązanie problemu miejsc pochówku.

Łączny koszt inwestycji: 1.000.000 PLN

Planowany okres realizacji: 2007 – 2013r.

Oczekiwane rezultaty:

Powyższe działanie wychodzi na przeciw zapotrzebowaniu społecznemu mieszkańców gminy Terespol. Realizacja inwestycji przyczyni się również do ochrony środowiska naturalnego, zwłaszcza wód gruntowych.

Źródła finansowania:

- Budżet gminy – 100%
- Budżet państwa – 0%
- Środki Unii Europejskiej z funduszy strukturalnych Unii Europejskiej – 0%.

35. Przebudowa drogi Koroszczyn – Łobaczew Duży .

Inwestycja będzie polegała na połączeniu drogi powiatowej z drogą wojewódzką, a tym samym skróceniu drogi z Terminala w Koroszczynie do osobowego międzynarodowego dworca kolejowego w Terespolu. Istnieje możliwość pozyskania 75% środków z funduszy strukturalnych UE.

Łączny koszt inwestycji: 2.000.000 PLN

Planowany okres realizacji: 2007 – 2013r.

Oczekiwane rezultaty:

Realizacja inwestycji przyczyni się do rozwiązania takich problemów jak:

- skrócenie czasu przejazdu
- oszczędność kosztów przejazdu
- zmniejszenie emisji spalin do atmosfery
- zmniejszenie hałasu
- poprawa bezpieczeństwa drogowego

- przedłużenie żywotności pojazdów samochodowych
- podniesienie wartości istniejących obiektów
- podniesienie wartości i atrakcyjności nowych terenów inwestycyjnych

Źródła finansowania:

- Budżet gminy – 15%
- Budżet państwa –1 0%
- Środki Unii Europejskiej z funduszy strukturalnych Unii Europejskiej – 75 %.

9. Remont obiektu zabytkowego „Skarbczyk „ w Neplach .

Inwestycja będzie polegała na kapitalnym remoncie obiektu. Koszty remontu pokryte zostaną z budżetu gminy w 15%; UE 75% oraz budżet państwa 10 %.

Łączny koszt : 150.000 PLN

Planowany okres realizacji: 2007 – 2013r.

Oczekiwane rezultaty:

Powyższe działanie przyczyni się do ochrony dziedzictwa kulturowego, podniesie atrakcyjność turystyczną gminy. Realizacja inwestycji przyczyni się również do:

- poszerzenia oferty turystycznej
- podniesieniu wartości obiektu dziedzictwa kulturowego

Źródła finansowania:

- Budżet gminy – 15%
- Budżet państwa –10 %
- Środki Unii Europejskiej z funduszy strukturalnych Unii Europejskiej - 75%.

37. Wykonanie polichromii wnętrza kaplicy w Neplach.

Inwestycja będzie polegała na kapitalnym remoncie wnętrza obiektu. Koszty remontu pokryte zostaną z budżetu gminy w 15%; UE 75% oraz budżet państwa 10 %.

Łączny koszt : 100.000 PLN

Planowany okres realizacji: 2005 – 2007r.

Oczekiwane rezultaty:

Powyższe działanie przyczyni się do ochrony dziedzictwa kulturowego, podniesie atrakcyjność wnętrza kaplicy oraz turystyczną gminy. Realizacja inwestycji przyczyni się również do:

- poszerzenia oferty turystycznej
- podniesieniu wartości obiektu dziedzictwa kulturowego

Źródła finansowania:

- Budżet gminy – 15%
- Budżet państwa – 10 %
- Środki Unii Europejskiej z funduszy strukturalnych Unii Europejskiej - 75%.

38. Remont obiektów zabytkowych na terenie gminy .

Inwestycje dotyczyć będą następujących obiektów „Biwak” i „Biały Dworek” w Neplach.

Łączny koszt : 200.000 PLN

Planowany okres realizacji: 2007 – 2013r.

Oczekiwane rezultaty:

Powyższe działania przyczynią się do ochrony obiektów dziedzictwa kulturowego, oraz podniesienia atrakcyjności turystycznej gminy. Realizacja inwestycji przyczyni się również do:

- poszerzenia oferty turystycznej
- podniesieniu wartości obiektu dziedzictwa kulturowego
- wzrostu ilości miejsc pracy

Źródła finansowania:

- Budżet gminy – 15%
- Budżet państwa – 10 %
- Środki Unii Europejskiej z funduszy strukturalnych Unii Europejskiej -75%.

39. Renowacja wnętrza kościoła z 1683 r. p.w. św. Jerzego w Krzyczewie.

Inwestycja będzie polegała na kapitalnym remoncie wnętrza obiektu. Koszty remontu pokryte zostaną z budżetu państwa, Unii Europejskiej i fundacji oraz parafii.

Łączny koszt : 200.000 PLN

Planowany okres realizacji: 2005 – 2006r.

Oczekiwane rezultaty:

Powyższe działanie przyczyni się do ochrony dziedzictwa kulturowego, podniesie atrakcyjność turystyczną gminy. Realizacja inwestycji przyczyni się również do:

- poszerzenia oferty turystycznej
- podniesieniu wartości obiektu dziedzictwa kulturowego

Źródła finansowania:

- Budżet państwa – 10 %
- Inne Fundacje – 15%
- Środki Unii Europejskiej z funduszy strukturalnych Unii Europejskiej - 75%.

40. Renowacja wnętrza kościoła z 1769 r. p.w. Podwyższenia Krzyża Świętego w Neplach.

Inwestycja będzie polegała na kapitalnym remoncie wnętrza obiektu. Koszty remontu pokryte zostaną z budżetu państwa, Unii Europejskiej i fundacji oraz parafii.

Łączny koszt : 200.000 PLN

Planowany okres realizacji: 2005 – 2008r.

Oczekiwane rezultaty:

Powyższe działanie przyczyni się do ochrony dziedzictwa kulturowego, podniesie atrakcyjność turystyczną gminy. Realizacja inwestycji przyczyni się również do:

- poszerzenia oferty turystycznej
- podniesieniu wartości obiektu dziedzictwa kulturowego

Źródła finansowania:

- Budżet państwa – 10 %
- Inne Fundacje – 15%
- Środki Unii Europejskiej z funduszy strukturalnych Unii Europejskiej - 75%.

41. Budowa Terminalu Przeładunkowo – Składowego „Aleksandra” .

W planie zagospodarowania przestrzennego gminy przewidziano lokalizację pod budowę terminalu przeładunkowo – składowego. Istnieje możliwość pozyskania 32,5% kwalifikowanych kosztów budowy z funduszy strukturalnych UE oraz 27,5% z budżetu MGP i PS.

Łączny koszt inwestycji: 2.300.000 PLN

Planowany okres realizacji: 2004- 2007r.

Oczekiwane rezultaty:

Powyższe działanie poprawi możliwości świadczenia usług przeładunkowych i magazynowych w bezpośrednim sąsiedztwie międzynarodowych przejść granicznych, podniesie poziom konkurencyjności przedsiębiorstwa PHUB „TRASA”. Realizacja inwestycji przyniesie efekty w postaci ożywienia gospodarczego, przyczyni się do:

- powstania nowych miejsc pracy w sektorze usług
- aktywizacji gospodarczej gminy
- wzrostu zapotrzebowania na usługi związane z obsługą ruchu granicznego

Źródła finansowania:

- Budżet PHUB „TRASA” – 40%

- Budżet MGP i PS – 27,5%
- Środki Unii Europejskiej z funduszy strukturalnych Unii Europejskiej – 32,5%.

